

LAIŠKAI LIETUVIAMS

Matomasis pasaulis skelbia
Dievo buvimą.

Šeima liberalinės ir katali-
kiškos pasaulėžiūros sankry-
žoje.

Lyčių psichologiniai skirtu-
mai ir moterystė.

Iš protestantizmo į kataliky-
bę.

1955 VASARIS (FEB.) VOL. VI, NO. 2

T U R I N Y S

VASARIO ŠEŠIOLIKTAJĄ PRISIMENANT – J. Borevičius, S. J.....	33
MATOMASIS PASAULIS SKELBIA: YRA DIEVAS – Ignas Naujokas	35
ŠEIMA LIBERALINĖS IR KATALIKIŠKOS PASAULĖŽIŪROS SANKRY- ŽOJE – P. Maldeikis	38
LYČIŲ PSICHOLOGINIAI SKIRTUMAI IR MOTERYSTĖ – D. Augienė	42
VYTURĖLIS – Nelė Mazalaitė	50
TITULAS – Raganėlė	52
AR BŪTINAI SKIRTIS? AR DIEVAS VEDA Į PAGUNDĄ? AR ŽADĖTI, JEI NEIŠTESĖSI? – Redaktorius	54
IŠ PROTESTANTIZMO Į KATALIKYBĘ – Em. Greitaitienė	56
IŠ FILMŲ PASAULIO – Z. K.	63

"Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiučio dvimėnesinį. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

Redaktorius – Juozas Vaišnys, S. J.

Redakcijos nariai: Jonas Borevičius, S. J.
ir Bruno Markaitis, S. J.

Administratorius – Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

Telefonas: HEmlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEmlock 4-1677. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Viršelis ir vinjetės Sesers M. Mercedes, S. S. C.

1955 M. VASARIO (FEBRUARY) MĖN.

VOL. VI, NO. 2

Vasario šešioliktąją prisimenant

Lietuva, mūsų Tėvų Žemė, šią valandą yra centras mūsų minčių, ilgesio, mūsų meilės. Šiandien džiaugiamės josios didinga praeitimi, nuostabių josios būties keliu ir liūdime skaudžia dabartimi. Liūdime susikaupę, giliai stiprėdami dvasia, semdamiesi jėgų darbui, aukai, kovai už laisvę, už aną dieviškąją pradžią, kurio bruožai sukuria Dievybės paveikslą žmoguje, kurio turinys ir galia leidžia paskiram individui ir visuomenei dalyvauti Tvėrėjo kūrybiniame darbe, subręsti amžinajam Gėriui ir Grožiui, laimingai nugalėti visus ilgesio tolius ir pasiekti laimės tikrovę.

Todėl laisvę myli, josios siekia, ją džiaugiasi kiekvienas žmogus ir kiekviena laisvojo žmogaus sukurtoji institucija. Ji yra vienas esmingiausių dieviškųjų bruožų žmoguje, todėl ir vienas brangiausių jojo turtų, todėl jį išlaikyti, apginti ir praradus atkovoti žmogus nesigaili ir didžiausios aukos – savo gyvybės.

Lietuvio sielos gelmėje meilė laisvei yra ypatingai jautri, galinga. Nesant savyje tą dieviškąją liepsną, jam teko keliauti ypatingai audringu gyvenimo keliu. Jis sutikdavo daugiau priešų negu kiti, kurie demoniškais pastangomis bandė išplėsti iš jojo šią Dangaus dovaną. Dėl jos lietuvis ilgai kentėjo, daug savo brangaus kraujo išliejo, sūnus ir dukras gailiai apraudė, bet laisvės neišsižadėjo.

Laisvę lietuvis myli ir šiaudien. Ir šiaudien, jausdamas ant savo Tautos kančia nuskaidrinto kūno skaudžius priešų smūgius, neatsisako josios. Tai skelbia visam dar laisvam pasauliui kovojantis Lietuvos miškų partizanas savo ginklu, Sibiro tremtinys savo Golgotos kančia ir kiekvienas laisvas lietuvis savo darbu. Lietuvių Tautos Velykų rytą, kai 1918 metais Vasario Šešioliktąją Tautos Taryba Vilniuje paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės Aktą, ji deklaravo pasauliui amžinąją lietuvių tautos valią, pagrįstą amžinąja Dieviška Charta. Už šį šventą Tautos laisvės idealą stovi ir amžiais stovės visa lietuvių tauta, kol pasaulyje bus gyvas bent vienas lietuvis.

Lietuvių tauta – tai Vargo Mokykla. Lietuvių tautos istorija – tai Vargo Mokyklos kūryba. Ir didieji istoriniai laimėjimai mūsų Tautos gyvenimo raidoje buvo susiję su didžiu vargu, didžia auka. Mūsų kovos už laisvę, savitą kultūrą, už Rūpintojėlį Lietuvos kryžkelėse rymanti buvo mums daug sunkesnės negu kitoms tautoms. Bet ši tikrovė reiškia mūsų

Tautai didžią privilegiją. Ji išskiria ją iš daugelio kitų tautų. Šis reiškinys byloja, kad mūsų Tautos dvasia yra tiek gili, stipri bei nepalaužiama, kad Apvaizda galėjo įrašyti jos Konstitucijon: lietuvi, tu subręsi, atgimsi dvasia, būsi kilnus, šviesus, vieningas ir laisvas varge! Varge tu būsi kietesnis už plieną, galingesnis už ažuolą, subrendusį audrose Nemuno pakrantėje, varge tu kursį knygą ir maldą, varge kalsi laisvės varpus... Vargas – tai šventoji lietuvių gyvenimo dalis. Kaip genijalaus skulptoriaus smūgiai marmuro gabale, taip ji lietuvių dvasioje sukūrė bruožus, kurie savo grožiu bei turtingumu spinduliuoja jo dainoje, giesmėje, liaudies kūryboje ir visose lietuvių gyvenimo formose, kurios kelia nuostabų susidomėjimą kitų tautų tarpe. Kančia ir tragizmas yra šaltiniai, teikia gyvybės kūrybos ir kultūros raidai. Kas to neįvertina, tas yra pasmerktas žūti. Helenizmas žlugo, nežiūrint Sofoklio ir Sokrato didžios išminties, nes neskyrė žmogaus kančiai tinkamos vietos. Ir šiandien kančia ir tragizmas yra brandinanti galia, verčianti ieškoti naujų kelių iš esamos chaotinės dabarties. Kančia brandina ir mūsų Tautą josios pašaukimo uždaviniui ir atves ją naujon gadynėn, teikiančion jai garbę tautų šeimoje ir tikrą vertę amžinybėje. Jeigu pasaulio kultūrą ir civilizaciją išgelbės tik tie, kurie pasisakys už laisvąjį žmogų, tai Lietuva, aukodama kilniausią kraujo auką už laisvę žmogaus ir žmonijos, yra kartu didžioji geradarė pasaulio kultūros ir civilizacijos. Todėl mes didžiujamės prieš visą pasaulį mūsų Tautos didžiąja misija, josios heroiška auka pasaulio tautų kovos finale už žmonijos laisvę, josios amžiną gyvybę.

Lietuva, Tėvyne mūsų, tu didvyrių žeme! Ir niekad ji nebuvo taip didvyriška, šviesi, kaip šiandien. Šią šventą tikrovę mes išpažįstame kiekvieną kartą, kada iš mūsų dvasios gelmių didingai praskamba mūsų Tautos Himnas.

O vistiek tautą sudaro visi josios sūnūs ir dukros, nesvarbu, kur jie bebūtų, kur jie begyventų. Vadinas, ir tautinė misija visiems yra lygi: džiaugtis Tautos laimėjimais, liudėti jai kenčiant, rūpintis josios siekiais. Tai yra nepaprastai maloni privilegija, bet kartu ir atsakinga pareiga, ypatingai, kai Tauta išgyvena sunkią nelaimės valandą, kai ji yra nepaprastai reikalinga visų meilės, paramos, pagalbos. Ypatingai tokiu atveju grupiniai bei asmeniniai interesai subordinuojami vyriausiam Tautos reikalui. Šia prasme niekam nenumatomos jokios pareigos jaučioje „užfrontėje“. Kai Tauta šaukiasi visų pagalbos, apsisprendimas kiekvienam tegali būti tik įsijungti į bendrą darbą, arba būti dezertyru, suklumpant prieš svetimus dievus, prieš savo pačių silpnybę. Tautos kankinių išlietas ir liejamas kraujas neatleis užmaršties ir nepateisins niekšybės, jeigu mes ją pavadinsime ir gražiausiu vardu. Todėl sunkiai nusižengiame prieš kenčiančią ir kovojančią Tautą, nerasdami bendros kalbos bei bendro kelio, laisvinant Tautą ir išlaiskant gyvą jos dvasią pasaulyje išsklaidytą josios vaikų tarpe. Tai jaučia kiekvienas taurus lietuvis. Šešioliktoji Vasario tebūnie mums visiems rimties bei susimąstymo valanda bei pradžia nuoširdaus, broliško bei kūrybinio darbo šią valandą, kada savo Tautai esame labiausiai reikalingi. Tvirta valia, kieta kova, heroiška auka – tai kelias, kuriuo ejo didvyrių žemės sūnūs bei dukros. Juo norim eiti ir mes.

Jonas Borevičius, S. J.

MATOMASIS PASAULIS SKELBIA: YRA DIEVAS!

"Tas, kurs artinasi prie Dievo, turi tikėti, kad Jis yra" (Žyd. 11, 6). Bet ar tik tikėti? Tam tikra prasme taip, nes Dievas yra giliau išvelgiamas per duotąjį Dievo apreiškimą, taigi, per tikėjimą. Bet tiesą, kad Jis yra, patį Jo buvimo faktą, skelbia įgimtas žmogaus protas ir visa jo išmintinga prigimtis. Užtat katalikų teologai tvirtina, kad Dievo buvimą galima pažinti įgimtu, apreiškimo neapšviestu protu. Bažnyčia moko, kad Dievo buvimas yra pažįstamas iš matomojo pasaulio. Pranašas Dovydas vadina neišmanėliu tą, kurs sako, kad nėra Dievo (Ps. 13 ir 52). Tokie žmonės, kurie pasaulyje Dievo pėdsakų nemato, anot Biblijos, yra niekingi (Išm. 13, 1). Tokio savo netikėjimo jie negali pagrįsti, todėl yra neišteisinami (Rom. 1, 18-20).

Tad pažvelkime į tą protavimo eigą ir pirmoje vietoje į tą pagrindinį protavimo principą, kuriuo vadovaudamiesi prieiname prie išvados: pasaulis yra, todėl ir Dievas yra.

Pirmąjį žmogaus prigimties protinga pasireiškimą matome, kai vaikas, ieškodamas pirmųjų jį supančių reiškinių priežasties, pirmą kartą paklausia: *kodėl?* Tai pats esmingiausias ir naudingiausias klausimas, nes ieškodami visa ko priežasties ir visų įvykių pagrindo, sukuriame mokslą, išrandame naujų dalykų ir visose gyvenimo srityse žengiame pirmyn. Taisai visa ko priežasties ieškojimas ir stengimasis atsakyti į mums kylančius klausimus aiškiai įtikina, kad pasaulio faktų ir įvykių raidoje veikia visiems suprantamas ir negali-

mas paneigti priežastingumo pradai. Tą pradą galima įvairiais žodžiais išreikšti, įvairiai nusakyti, bet visada yra teigiama ta pati tiesa, kad viskas, kas yra, kas vyksta ar atsiranda, turi turėti pakankamą savo buvimo priežastį ar pagrindą ir kad iš nieko niekas neatsiranda.

Taikydami šį priežastingumo principą Dievo buvimui įrodyti, sakome: pasaulis yra, tad turi būti ir toji Priežastis, kuri pasauliui davė buvimą, nes niekas negali pats susikurti, niekas negali atsirasti iš nieko. Tai tvirtina sveikas protas ir patyrimas. Tą patį protavimo pradą taikydami įvairiems pasaulio reiškiniams, galime šitaip galvoti: jei yra tvarinių, tai turi būti ir Tvėrėjas; jei viskas, kas yra, atsiranda ir praeina, tai visa ko pradžioje turi būti amžina, būtina Esybė; jei organiškame ir neorganiškame pasaulyje susekame mintį, prasmę, tikslingumą ir tvarką, tai visa tai negali kilti iš ko kito, kaip tik iš viską tvarkančios Išminties; jei pasaulis yra pilnas gyvybės, tai žinodami mokslo patvirtintą patyrimą, sakantį, kad gyvybė negali atsirasti iš negyvos medžiagos, prieiname prie išvados, kad turi būti Gyvybės Davėjas, kurs ją arba betarpiu sukūrė, arba savo galia neorganiškoje medžiagoje sužadino gyvybę; jei pasaulyje yra judėjimo, jei vienas judina kitą, tai tos judėjimo grandinės pradžioje turime teisės ieškoti pirmojo Judintojo; jei žmogaus nesugadintoje prigimtyje jaučiamas dorovinis įstatymas, tai turi būti to įstatymo Lei-dėjas ir t.t. Taip protaudami, įsitikiname, kad Dievo buvimas yra pro-

tingos žmogaus prigimties reikalavimas, nes be Jo viskas gamtoje nesuprantama, neišaiškinama, neturi pagrindo.

Reikia pasakyti, kad tą protingos žmogaus prigimties reikalavimą daugiau ar mažiau jaučia visi. Ne tik tikintieji, bet ir netikintieji jaučia, kad turi būti kažkas amžina, kas viskam duoda pagrindą, kas viską palaiko, be ko nieko nebūtų, nes iš nieko niekad niekas neatsirado ir neatsiras. Skirtumas tarp tikinčiųjų ir netikinčiųjų yra tik tas, kad pirmiesiems tas amžinas "kažkas" yra išmintinga, asmeninė Būtybė, o antrieji, nenorėdami pripažinti Dievo, kalba apie medžiagos amžinumą, nors to jie ir negali suprasti. Čia reikia pastebėti, kaip kartais neprotingai galvojama, kai tvirtinama, kad tikintieji tik akiai tiki, o netikintieji remiasi tikslu žinojimu. Ir netikintieji tikėjimo neišvengia, tik tas jų tikėjimas yra tokios rūšies ir liečia tokias tiesas, kurios jų morališkai neįpareigoja. Bet tikinčiųjų Dievo buvimu tikėjimas yra daug logiškesnis ir saugesnis, nes jis išplaukia iš protingos žmogaus prigimties reikalavimų. Tą tikėjimą remia ir nuolat, taip pat ir mūsų laikais, įvyksta stebuklai, matomieji ženklai, kuriuos tik Dievo galybe galima išaiškinti. Netikintieji savo medžiagos amžinumui įrodyti tokių ženklų neturi ir pasaulyje esančią išmintį priskiria ne Protui, bet aklam pripuolamumui, kuriuo tikėti galvojančiam žmogui nėra lengva. Dar galima pridėti, kad netikintieji, atmesdami tikėjimą Dievo buvimu, nieko neišaiškina, bet nugrimsta į dar didesnę neaiškumo tamsą. Nors tai ir keista, bet netikintieji, tvirtindami amžiną, aklą, neišmintingą medžiagą, tiesą sakant, iš savo sekėjų reikalauja daug didesnio tikėjimo negu tikintieji. Juk sakyti, kad gamtos įsta-

tymai, jos tikslingumas, gyvybė ir judėjimas atsirado savaime iš neprotingos medžiagos yra tikrai nieku neįrodytas, aklas tikėjimas. Tai visai neprotingas tikėjimas, nepagrįstas jokiais faktais, jokiais argumentais, prieštaraujantis mūsų patyrimui. Tai paslapčių ir mįslių dauginimas, nes, atmetus Protingą Būtybę, visa pasaulyje esanti išmintis lieka nesuprantama ir neišaiškinama.

Neliečiant plačiau šio klausimo, reikia pasakyti, kad jeigu ir būtų medžiaga amžina, dar tai neįrodytų, kad nėra Dievo. Medžiagos amžinumas nėra tas pat, kas ir jos nepriklausomumas. Jeigu galėtume įsivaizduoti ką nors amžinai stovintį šviesoje, ar tada jo šešelis nebūtų taip pat amžinas?

Jeigu mes ir nesuprantame, koku būdu ta Esybė gali būti amžina, neturime to išsigąsti. Jeigu mes pilnai suprastume, kas yra Dievas, tada Jis jau nebebūtų Dievas. Juk visa tai, ką mes pilnai protu apimame ir apvaldome, tam tikra prasme jau yra žemiau mūsų, tam tikra prasme tai nuo mūsų priklauso. Nereikia pamiršti to fakto, kad net ir medžiagos esmė vis pasilieka mokslui paslaptis. Mokslui žengiant pirmyn, nuolat susekamos naujos paslaptys. Nekartą, vienai paslapčiai lyg daugiau paaiškėjus, atsiveria nauji horizontai su naujomis paslaptimis. Todėl nors keista, bet visiškai tikra, kad kuo daugiau įsigilinsi į mokslą, tuo daugiau prieš tavo akis atsiras įvairiausių paslapčių, apie kurias pirmiau negalvojai. Tad ar yra pagrindo stebėtis, kad Sutvėrėjas yra paslaptis, jei matome, kad tiek daug paslapčių yra sutvėrimuose! Tikrai prasmingi yra kažkio mokslininko žodžiai: "Dievas yra paslaptis, kuri slepiasi, o pasaulis yra paslaptis, kuri nesislepia."

Tarp netikinčiųjų yra tokių, kurie tvirtina, kad evoliucija yra tas magiškas žodis, kuris Dievą daro nebereikalingą. Bet juk evoliucija nėra joks tveriantis pradas, todėl ji negali neigti Tvėrėjo. Dievas galėjo savo sutvertai medžiagai duoti tam tikrą jėgą, kuri iš tos medžiagos išvystytų visa tai, ką mes šioje žemėje matome. Toks galvojimas Dievo ne tik nepaneigia ir nežemina, bet dar labiau parodo Jo galybę. Apie pasaulio tvėrimo būdą nėra jokios dogmos, čia yra paliktas laisvas ir platus laukas pasireikšti mokslui ir žmogaus protui. Evoliucija neprieštarauja Biblijai. Biblijoje aprašomo pasaulio sutvėrimo tikslas yra ne mokslinis, bet religinis. Biblija, būdama religinė, o ne gamtinė knyga, nori mums parodyti, kad viskas, kas šioje žemėje yra, kilo iš Dievo valios ir iš Jo galybės, be Dievo nieko šiame pasaulyje nėra atsiradę.

Tad nesvarbu, koku būdu pasaulis būtų sutvertas, jis visiems aiškiai skelbia, kad turi būti Dievas. Pasaulis yra Dievo pėdsakas, todėl kiekviename žingsnyje mes Jį galime matyti, kiekvienas tvarinys mums apie Jį kalba. Teisingai psalmistas sako: "Visa žemė Tave garbina ir Tau gieda, gieda Tavo vardą" (Ps. 65). Tad visai nenuostabu, kad šv. Augustinas pasaulio garsuose girdėjo "Nematomą Giesmininką", kad šv. Pranciškus savo "Saulės Giesmė" visą gamtą kviečia garbinti Dievą ir taip į tą gamtą įsigyvena, kad visi gyvieji ir negyvieji gamtos tvariniai jam yra broliai ir seserys.

Pažvelgę į naujų laikų religingąsias sielas, matome, kad ir jos išgyvena panašius jausmus, kai tik artimiau susigyvena su gamta. Contardo Ferrini, didelis mokslininkas ir gilaus religingumo vyras, šitaip rašo: "Tai

Mūsų tautos patrijarchas Jonas Basanavičius
(1851. XI. 23. – 1927. II. 16.)

yra tikra, kad gamta Dievą skelbia, todėl žmonės ją su Dievu sumaišė" (t. y. gamtą sudievinio ir Dievo vietoje pradėjo ją garbinti). Toliau jis sako, kad "visa gamta tai tartum Dievo šypsena, išsiliejusi į pasaulį; Dievas šypsosi lauko gėlėje ir vienišo slėnio žalumoje."

P. Lippert, S. J., žinomas subtilus rašytojas, sako: "Per pasaulį einame prie Dievo. Dievas nori būti mūsų pagautas, kai savo rankomis pasaulį liečiame, tą pasaulį, kuriuo Jis tartum rūbu yra apsivilkęs... Tvarinys – tai Dievo pradžia". Šis didysis estetas ypatingai artimai Dievą pajusdavo, būdamas gamtoje, didinguose Alpių kalnuose. Jo mintį gerai suprato "Ars" leidykla Vokietijoje, kuri visus jo veikalus papuošia gražių gamtos reginių iliustracijomis. Gražus gamtos vaizdas yra daug artimesnis religijai negu kai kurių nereligingų dailininkų religiniai paveikslai. Todėl visai suprantama, dėl ko didysis mis-

ŠEIMA LIBERALINĖS IR KATALIKIŠKOS PASAULĖŽIŪROS SANKRYŽOJE

1. Šeima sociologiniu požiūriu

Sociologijoje šeima aptariama kaip pagrindinė ir pati svarbiausioji institucija žmonių socialinėje tvarkoje. Ji atlieka pagrindines socialines funkcijas, nes jos funkcionavimu remiasi visos kitos socialinės institucijos. Apie šeimą kalbama, kaip apie biologinį, socialinį ir kultūrinį vienetą. Grynai biologine prasme šeima yra vienetas, tarnaujantis žmonių giminei

tikas šv. Jonas nuo Kryžiaus kartais išvesdavo savo vienuolius į kalnus ir ten juos išsklaidydavo, kad vienu metu, gražios gamtos fone, jie giliau pažintų ir išgyventų gamtos Kūrėją.

Gamtoje išgirsti Dievą stengėsi ir Beethovenas, sukurdamas didingą muziką psalmės žodžiams: "Dangus skelbia Dievo garbę". Geriau pažintume ir atjaustume Dievą, jei laikas nuo laiko "Te Deum" himno žodžiai, "Tave amžiną Tėvą garbina visa žemė", didingos melodijos garsais pervertų mūsų sielą.

Ignas Naujokas

palaiykėti bei pratęsti. Socialine prasme šeima yra grupė, kurios narius jungia labai artimi bei intymūs vyro ir žmonos, tėvų ir vaikų santykiai, būtent, meilė, aukojimasis, tarpusavio atsakingumas, ekonominio intereso bendrumas. Šeima sudaro ir kultūrinį vienetą, nes joje iš kartos į kartą perduodamas kultūrinis paveldėjimas. Dėl to kai kas šeimą aptaria kaip pagrindinį kultūros perdavimo punktą. Ji jungia tris kartas, atstovaujančias praeitį, dabartį ir ateitį. Joje praeities palikimas susintetinamas su dabarties kultūriniais laimėjimais ir auklėjimo keliu perduodamas tiems, kurie atstovaus ateities gyvenimą. Pagrindinį ir patį svarbiausią išauklėjamą žmogus gauna taip pat šeimoje, ir ji yra atsakinga už daugelį žmogaus gyvenimo pasisėkimų ir nelaimių. Šeima laikoma ir pagrindine integracijos jėga. Kai žmogus, dirbdamas kurioje nors profesijoje, nueina siauru specializacijos keliu ar šiaip, veikiamas kurių nors įtakų, tampa vienašališkas, tai jo gyvenimas šeimoje visus tuos vienašališkumus aplygina. Atskirus šeimos narius veikiančios įvairios itakos, besiderindamos su šeimoje vyraujančiomis pažiūromis, čia apjungiamos į vieną vertybių sistemą, ir tuo būdu šeima palaiko žmonių pusiausvyrą ir nuosaikumą.

Į šeimą sueina du skirtingų lyčių asmenys savo pasirinkimu, siekdami užpildyti savyje jaučiamą nepilnumą. Kiekvienas jų, ilgesio vedamas, susiranda sau vertingą asmenį, kuris, arčiau pažintas ir pamiltas, tampa artimas, brangus, ir su juo siekiama du gyvenimu sujungti į vieną bendrą, kad iš jo kiltų kiti nauji gyvenimai. Taip, sueidami į šeimą, du asmenys tampa vienu vienetu, ir normaliai susilieja jų turtas, jų intere-

sai, siekimai, laimės ir nelaimės. Jų abiejų siekimuose ir atstovavime dingsta du asmens "aš" ir "tu", o lieka vienas "mes"; dingsta "mano" ir "tavo", o lieka vienas "mūsų".

Ši šeimos analizė rodo jos nepaprastą reikšmę tiek pačiam žmogui, tiek ir visuomenei. Todėl jokioje visuomenės santvarkoje šeimos sudarymas nėra vien dviejų žmonių privatus reikalas. Ir žemiausios kultūros bei primityviausių papročių visuomenėje vedybos yra sankcionuojamos atitinkamų toje visuomenėje esančių institucijų pagal joje esamą tvarką bei vyraujančią moralinės tvarkos supratimą, ir jai suteikiamas socialinis pripažinimas. Krikščionybėje šeima kuriama bei sutvirtinama moterystės sakramentu, kur dviejų žmonių meilės bei pasižadėjimo priesaika tvirtinama ir laiminama Visagallo Dievo vardu pagal principą "ką Dievas surišo, žmogus teneišriša". Taip pat ir jokia organizuota valstybė vedybų nepalieka vien pačių žmonių privachu reikalu. Visų valstybių įstatymais šeima vienaip ar kitaip globojama ir saugoma, nustatinėjamos vedusiųjų teisės ir jų turto santykiai. Taigi, vedybos yra privatus susituokiančių žmonių reikalas tik iki jungtuvų: iki tol jie gali abu laisvai rinktis sau partnerį, jį pamilti ir susitarti tuoktis. Jungtuvės gi atima jiems tolimesnę laisvę iš naujo apsispręsti, nes jos iš jų draugystės sukuria socialinę instituciją, vadinamą šeima.

Katalikų Bažnyčia, globodama ir saugodama šeimą, kovoja su visais tais reiškiniiais, kurie griauja ją iš vidaus, ir priešinas visoms toms socialinėms įtakoms, kurios šeimą silpnina iš šalies. Moderniaisiais laikais šeimai daug neigiamų įtakų daro pasaulėžiūrinis liberalizmas, stengdamasis išstumti iš jos krikščionišką

dvasią ir panaikinti krikščionišką jos sudarymo formą. Protestantai daugiau pasidavė laiko dvasiai, ir jų šeima daugiau suliberalėjo. Katalikai šiuo atžvilgiu yra daug atsargesni ir atsparesni. Jų dauguma yra jau gerai įsisąmoninę, kad liberalizmas yra iš viso priešingas krikščioniškajai dvasiai ir kad jis teoriškai ir praktiškai griauja krikščioniškos šeimos pagrindus. Tačiau šiais laikais ir katalikai negalėtų tvirtinti, kad liberalinės įtakos nėra jų palietusios. Nemažas porų šeimų skaičius rodo, kad ir katalikų dalis apsisprendžia liberališkai, bet jau nebe katalikiškai.

2. *Šeima katalikiškoje pasaulėžiūroje*

Katalikų nusistatymas šeimos ir jos sudarymo atžvilgiu yra labai aiškus. Būdami katalikais, jie žino tik bažnytinę santuoką. Jiems Bažnyčios pašventinta ir palaiminta santuokos priesaika yra sakramentas, sujungiantis dviejų žmonių gyvenimus į vieną bendrą gyvenimą. To sakramento prasmę jie supranta, kaip žmonėms duotą galią dalyvauti Dievo pradžioje kūryboje ir tuo būdu atlikti labai didingą Dievo sukurtoje biologinėje tvarkoje numatytą uždavinį, būtent, kurti naujas gyvybes ir jas per ilgus meilės ir pasiaukojimo metus išauklėti bei paruošti vertingais žmonėmis bei savarankiškais asmenybėmis. To uždavinio neatlikusios vedybos nei sociologų supratimu, nei katalikų Bažnyčios požiūriu dar nesudaro pilnos šeimos.

Katalikiškoji pasaulėžiūra, kaip matome, labai vertina Kūrėjo žmogui įdiegtus biologinius tikslus. Tačiau susituokiančiųjų žmonių ryšius ji supranta daug plačiau negu biologinį traukimą. Mūsų žmogaus supratimo pagrindas yra tas, kad jį sudaro du

Lietuvos tautinio atgimimo dainius Maironis
(1862. X. 21. – 1932. VI. 28.)

pradai – kūnas ir siela. Katalikui žmogaus dvasinis pradai – jo nemirtingoji siela – turi daug didesnę reikšmę negu jo kūnas, ir jo dvasinis gyvenimas su begaline jo pergyvenimų įvairybe yra daug turtingesnis už fiziologiškai besireiškiantį kūno gyvenimą. Todėl katalikui ir santuoka nėra vien dviejų žmonių suporavimas biologiniams tikslams siekti ar tik tų siekimų legalizavimas, o yra drauge susirišimas ir dvasiniais ryšiais, kurie, plačiai ir giliai išsiskleidę, sujungia žmones daug stipriau ir pastoviau negu pasitenkinimo siekimas. Biologinių tikslų siekiąs traukimas yra tik vienas meilės atžvilgis, tik viena bendrosios meilės dalis, ir vien tik juo pagrįstas šeimos gyvenimas dar nebus labai pastovus. Pastovūs ryšiai susidaro tik tuo pagrindu, kad susituokiančius jungia stiprūs dvasiniai ryšiai, kur kits kitam turi

pagarbos, ir kits į kitą žiūri kaip į vertingas asmenybes ir vispusiškai brangius žmones. Kad ir labai vertindama biologinių tikslų siekimą ir kovodama su visomis kliūtimis, kurios gali sutrukdyti natūralų anų tikslų realizavimą šeimoje, katalikiškoji pasaulėžiūra vis tiek nepalenkia tiems tikslams žmogaus dvasinių siekimų, nes juos laiko aukštesniais už kalbamus biologinius siekimus. Todėl ir šeimos pastovumą katalikai daugiau pagrindžia dvasinėmis vertybėmis ir dvasine meile ir apsaugo ją tais atvejais, kada anas biologinis traukimas dingsta. Todėl katalikiškoji pasaulėžiūra ir santuokos gyvenime žmogaus dvasiniam vertinimui duoda pirmumą prieš biologinį traukimą, o aistrą ir egoizmą palenkia meilei ir pasiaukojimui, nes ji reikalauja meilės ir įsipareigojimo iki mirties.

Dažnai vedybos yra pavadinamos misterija, nes jose vienas žmogus, nors jausdamas savo vidinį nepilnumą, vertingai papildo kito žmogaus gyvenimą ir dažnai jį paverčia džiaugsmo švente, o pats, jausdamasis menkas ir netobulas, kitą tobulina ir kelia jį aukštyn.

3. Šeima liberalinėje pasaulėžiūroje

Liberalizmu vadiname įvairias gyvenimo sritis apimančią srovę, kuri nepripažįsta pastovių gyvenimą reguliuojančių principų ir gina laisvą apsisprendimą visais atžvilgiais. Liberalinė pažiūra remiasi aprioriškai prileidžiamu dėsniu, kad kiekvienas, sprenddamas savo protu ir laisvai nusistatydamas, ras teisingiausią kelią ir kad suma tokių nusistatymų išlygins visus nesklandumus ir sudarys harmoningą visuomenę. Aiškiausiai liberalistiniai principai pasirodo ekonominiame gyvenime, kur jie suve-

dami į vieną žodį – nesikišk. Amerikoje jis suformuluotas į posakį – gyvenk ir leisk kitam gyventi.

Tais pat principais remiasi ir pasaulėžiūrinis liberalizmas, būtent, pasaulėžiūros dalykus žmogus turi pats išsiaiškinti savo protu ir neturi būti varžomas pastovių ir nekenčiamų religinių ir moralinių normų, principų ir tradicijų. Liberalinę pasaulėžiūrą daugiausia pasisavina visi tie, kuriems yra nepakeliui su religija, pradedant nuo religijos pasyviai nutolusiais religiniais indiferentais ir baigiant religijos priešais – kovojančiais ateistais. Nepripažindami organizuotos religijos ir religiškai sankcionuotos moralės, jie bando pastovias moralines normas pakeisti iš visuomenės išvedamais ir nuolat bekintančiais moraliniais standartais. Taigi, ir čia laikomasi principo – laisvai gyvenk ir leisk kitiems laisvai gyventi. Tačiau, katalikų požiūriu, liberalų skelbiama laisvė religijos ir moralės srityje reiškia ne ką kita, kaip tik religinį ir moralinį palaidumą, nes atsipalaidavimas nuo pastoviųjų principų ir griežtų moralinių normų drauge atpalaiduoja žmogaus egoizmą, neribotą individualizmą, godumą, aroganciją ir egocentiškumą ir sudaro sąlygas šiems ir kitiems biologinės prigimties polinkiams nustelbti žmogaus dvasinius siekimus.

Santuoka liberalams jau nėra sakramentas. Jie ją aptaria tik kaip civilinę sutartį bendrai gyventi, bendrai kurti atskirą namų bei ūkio vienetą, auginti vaikus, gauti visuomenės socialinį šeimos pripažinimą ir pagal valstybės įstatymus tvarkyti turtą, teises ir kitus šeimos reikalus. Nemėgdami asmens laisvę varžančių tradicijų, liberalai nevertina ir religinių vedybų. Jie iš viso vengia tų veiksmų, kurie, kaip jie sako, dog-

matiškai normuoja žmogaus laikymąsi. Panašiai, kaip ir ekonominiame gyvenime, jie nori, kad niekas nesikištų ir nevaržytų jų meilės ir vedybų reikaluose. Net ir vedybų simbolinis žiedas jiems dažnai atrodo suvaržymo simboliu ir neretai atmetamas. Liberalinės pasaulėžiūros žmonės norėtų numatyti laisvesnę išeitį ir tuo atveju, kai paaiškėja, kad šeima yra nepasisekusi. Taip pat jie laisviau pasisako ir dėl priemonių, šeimos prieauglio klausimą "racionalizuojant". Liberalai sociologai pasisako ir už didesnę toleranciją tokiems dalykams, kurie aptariami kaip šeimos neištikimybė. Todėl ir santuokos akto liberalas nenorėtų rišti su ta institucija, kuri stato griežtesnius ir jokiomis aplinkybėmis nekeičiamus reikalavimus. Kaip civilinę sutartį jis linkęs ją tvirtinti ten, kur ir visos civilinės sutartys tvirtinamos ir kur visokie įsipareigojimai įkyriai nepabrėžiami ir nesimbolizuojami.

Ekonominiame gyvenime liberalizmas yra jau atgyvenęs savo amžių, nes visur jau įsigali vis didesnė ekonominių santykių kontrolė ir koordinavimas. Tačiau to negalima pasakyti apie pasaulėžiūrinį liberalizmą. Liberalinės idėjos yra plačiai, ypač šiame krašte, skelbiamos mokslo vardu ir skleidžiamos stambiuose sociologijos veikuose. Todėl jos dažnai gali atrodyti tikrai teisingos, ir reikia gero kritiškumo, kad iš karto pastebėtum jų klaidas. Kadangi jos paliečia katalikišką moralę ir apskritai katalikiško gyvenimo principus, nekritiškų katalikų tarpe jos sukelia nesusipratimą ir nevieną nuveda į klaidas. Ypač dažnai yra nekritiškai priimami liberalų civilinės metrikacijos ir skyrybų išaiškinimai. Apie tai kita kartą.

P. Maldeikis

LYČIŲ PSICHOLOGINIAI SKIRTUMAI IR MOTERYSTĖ

Kiekvienas klausimas gali būti išspręstas įvairiai. Visuomet stengiamasi savo tezės dėstymui duoti originalumo atspalvį. Todėl ir tuo vyro moters arba lyčių psichologinių skirtumų klausimu dažnai yra įvairiai pasisakoma.

Galima sakyti, kad nėra vyro ir moters, yra tik žmogus. Į šį faktą reikia kreipti dėmesį, neieškoti skirtumų, neakcentuoti vyro ir moters charakterio ypatybių, bet ieškoti ir ugdyti tai, kas žmonių tinka, kas jį daro tikru žmogumi. Juk tai, kas yra gera ir kilnu vienai lyčiai, tas bus gera ir kilnu taip pat ir mišrioms lytims. Ir Freudas konstatavęs, kad nėra vyriškos ir moteriškos dvasios, o tik žmogiškoji dvasia, laisva nuo lyties įtakų.

Vis dėlto, besižvalgydami po istoriją, matome, kad tarp vyro ir moters visuomet buvo jaučiamas skirtumas. Visais amžiais buvo jaučiamas valdančiųjų ir silpnųjų santykis. Vienu laiku buvo matrijarchatas, kitu – patrijarchatas. Psichiatrijos daktaras Erick From yra tos nuomonės, kad pirmausia buvęs matrijarchatas. Savo tvirtinimą jis remia Indijos ir Kinijos socialiniu senovės gyvenimu ir religijos istorija. Babilonijoje taip pat pirmiau buvusi deivė Tiamata, ir tik

vėliau ją nugalėjęs jos sūnus Mardukas, įvedęs ir patrijarchalinę valdžią. Autorius teigia, kad ir leva buvusi charakteringa matrijarchalinės santvarkos atstovė, drįsusi pirmoji nusidėti ir įvesti į nuodėmę Adomą. Kadangi Adomas levai pasidavė, jis buvo jos diriguojamas, buvo už ją silpnėsnis.

Visuomet yra daug antagonizmo, kalbant tais patrijarchalinės ir matrijarchalinės santvarkos klausimais ir, apskritai, vyro ar moters pirmavimu. Tačiau jeigu pripažinsim esant tik žmogiškąsias ypatybes ir neieškosim skirtumų, nustosim būti kūrybiški, eisim į automatiškumą, nuobodumą ir lėkštumą. Atsisakysim individuališkumo, harmonijos ir savitumo. Tai vestų prie kultūros žlugimo ir žmogiškumo išsigimimo. Antra vertus, būtų klaidinga vieną pusę daugiau vertinti, o kitą žeminti. Ar tik nebus teisingiausia dvi lytis palyginti su teigiama ir neigiama elektros srove. Jų pareigos yra skirtingos, bet reikšmė vienoda. Jei nebūtų skirtingumų – nebūtų elektros, nebūtų jėgos nei šviesos.

Antagonizmas tarp vyro ir moters dažnai yra vaikams jau iš mažens įkvepiamas klaidingo tėvų auklėjimo. "Nesielk kaip mergaitė; ko žliumbi, juk nesi mergaitė; nebūk berniška; nebūk grubi kaip berniukas." Toki tėvų pasakymai vaikams yra labai nepedagogiški. Tokiu būdu vaikai iš mažens yra įpratunami matyti vieni kitų psichologines klaidas ir vieni į kitus iš anksto žiūrėti. Todėl kalbant apie psichinius lyčių skirtumus, reikia nuspręsti, kokias lyčių ypatybes laikyti esminiais psichiniais skirtumais ir ką tenka laikyti tik kultūros, auklėjimo ir bendrai aplinkos veiksnių sukurta ir mūsų pasisavinta laikymosi forma.

"Esmniais psichiniais skirtumais pirmiausia reikia laikyti tokias ypatybes, kurios lygiai pasireiškia nors ir nevienodomis formomis visose tautose ir visose kultūrose, pvz., moters motiniškumas, didesnis emocingumas. Antra, esminiais skirtumais taip pat laikytinas vienos ar kitos lyties atskirose srityse parodomas didesnis sugebėjimas. Trečia, esminius skirtumus rodo ir atskirų lyčių domėjimasis skirtingais dalykais, skirtingų dalykų pamėgimas. Pagaliau ketvirta, esminiais skirtumais reikia laikyti tas vienos ar kitos lyties ypatybes, kurios domina bei intriguoja tik antrosios lyties individus, pvz., vyro jėga imponuoja tik moterims, kai tuo tarpu moters fizine jėga vyrai nesižavi. Tačiau ir turint skirtumų pagrindus, patys skirtumai nėra visada tokie jau aiškūs: išvesti tarp jų griežtą ribą dar ir šiandien nėra įmanoma. Priešingai, net pats skirtumų klausimas neretai ginčijamas. Juk tie skirtumai, palyginti su begaline abiem lytim bendra pergyvenimų sfera – mąstymo, meno, religijos, dorovės ir kitų sričių vienodų pergyvenimų gausybe – atrodo labai nedideli ir nereikšmingi" (P. Maldeikis. "Koedukacija psichologiniu požiūriu", 7-8 p.).

O vis dėlto psichiniai lyčių skirtumai yra aiškūs visą žmogaus gyvenimą. Kūdikystėje tie skirtumai reiškiasi daugiau paveldėjimo pradais. Ap linkos įtakų mažai. Vėliau, besivystant ir besiplėtojant visam vaiko sielos gyvenimui, iš visų skirtingumų stipriausiai pasireiškia lyčių skirtumai. Paprastai moters sąvokai priskiriame vienokį turinį, o vyro – kitokį. Tai du poliai, suprantami ne vien lytiškai fiziologiškai prasme. Psichiniai ir dvasiniai skirtumai, kuriais vieni kitus papildo ir dėl kurių kaip tik vieni kitų ilgisi ir pageidauja, pa-

grindžia vyro ir moters psichinį ir dvasinį poliariškumą, nes iš jų sudaro dvi viena į kitą besiorientuojančias psichines bei dvasines visumas. Ir juo moteryje moteriškosios, o vyro vyriškosios ypatybės pasiekia didesnio subtilumo, tuo moteris ir vyras sudaro harmoningesnę bei prasmingesnę asmenybę.

Motiniškumas yra kiekvienos sveikos mergaitės ypatybė. Tai vienintelė, tačiau labai reikšminga funkcija, skirianti moteris nuo vyrų. Apie motiniškumą buriiasi kiti akstinai ir pergyvenimai, nes ši ypatybė yra pagrindas visoms kitoms. Vyras nepergyvena tokių gilių, taip pastovių santykių su vaiku, kaip motina. Todėl vyriškieji bruožai neturi tokio vieningo pagrindo, kokį turi moteriškieji. Vyre yra daugiau susiskaldymo. Vyras protą laiko svarbiausiu dalyku. Vadinasi, jis viską apskaičiuoja ir suskaičiuoja. Į savo kūno gyvenimą jis žiūri pro pirštus, nes tai esą neesminis dalykas. Taip pat skirtingu keliu eina jo mąstymas ir jausmų gyvenimas. Dėl to dažnai pasitaiko, kad vyras turi savo nusistatymus, pagal juos planuoja, o tuo tarpu jausmų gyvenimas padaro didelių nukrypimų. Ir vyras nelinkęs į tokius nukrypimus labai rimtai žiūrėti. Jo manymu, tai tik pripuolami dalykai, neatitinką jo nusistatymų. Taip vyruose atsiranda antrasis "aš", kuris traukia priešinga kryptimi negu protas liepia. "Berniuke viskas nesurišta kits su kitu: jis gali sunkiai nusikalsti, nedalyvaujant tame nusikaltime jo charakteriui, ir dėl to nusikaltęs jis ne visada žūva" (Foerster. "Auklėjimas ir Auklėjimasis"). Atrodytų, kad vyras į savo veiksmus neįdeda savęs, jų nenudažo savo jausmu, jis pasilieka šalia jų. Jis atitrūksta nuo veiksmo tą minutę, kai jis užbaigiamas.

tai lyg akmuo, kuris gali kristi į vandenį, nebesirūpindamas bangomis, kurias krisdamas sukelia. Daugeliu atvejų vyras dėl šios savo ypatybės galėtų jaustis laimingas, o moteris, priešingai, dėl to dažnai daug pergyvena.

"Mergaitėje nesutarimo tarp proto, valios ir jausmų nėra. Joje vyrauja intuityva. Ji veikia daugiau iš pasąmonės. Ji ne tiek protauja, kiek jaučia ir pergyvena. Moteris į viską įdeda dalį savęs. Mergaitėje yra viskas stipriausiai surišta: vienas mažas suklupimas bematant išstumia ją iš vėžių, lengvai užmuša jos tvirtumą, garbės jausmą, sąžiningumą visais atžvilgiais" (Foerster).

Moteryje pažymėtinas *gamtiškumas*, kaip kūno ir sielos gyvenimo darnos pasireiškimas. Kūno ritmo pasireiškimai apsprendžia sielos gyvenimo ritmą, įneša nuotaikų bei jausmų nepastovumo, mąstymo bei veikimo nenuoseklumo. Ir į išorę moteris kreipia daug dėmesio, nes jaučia, kad jos kūnas dalyvauja jos dvasiniuose gyvenimuose.

Aktyvumas — *pasyvumas*. Vyrai daugiau aktyvūs, moterys daugiau pasyvios. Vyras nori pabrėžti savo jėgą, jis išalkęs valdžios, kuo nors nori būti pranašesnis už kitus. Jis nori būti pripažintas, gerbiamas, respektuojamas, bijomas. Tuo tarpu moteris nori mylėti, būti mylima, tarnauti ir tarnaudama viešpatauti. Moteris nepasižymi raumenų jėga, bet ji kovoja savo dvasinėmis vertybėmis: švelnumu, kantrybe. Berniukas yra daugiau daiktiškas, realus, konkretus, o mergaitė — dvasiškesnė, ji daugiau kreipia dėmesio ne į tai, ką ji mato, bet į tai, ką tas matomas daiktas ar reiškinys jos dvasioje ir pasąmonėje sužadina, kokį išpūdį padaro. Berniukai išorinius išpūdžius

priima kritiškai, juos susubjektyvina, savaip pakreipia. Mergaitės priima taip, kaip jie patiekiami, visai nekritikuodamos.

Produktyvumas — *reproduktyvumas*. Liepmanno nuomone, vidutinė moteris yra mažiau produktyvi už vidutinį vyrą. Vyras krypta į tyrinėjimus, mokslą, abstrakciją. Moteris nemėgsta abstrakcijos, todėl jos mokslinių tyrimų ir išradimų pasireiškimas yra menkas. Ji daugiau gali atkurti negu sukurti. Kaip visi paveldėti lyčių skirtumai, taip ir šis kyla iš moters ir vyro kūno, sielos ir dvasios visumos tikslų ir atitinka savo paskirtį. Moters skirtingos pareigos ir uždaviniai apsprendžia tą akivaizdų kūrybingumą, išradimus ir tyrimus, kuriais taip didžiuojasi vyrai. Bet kas, jei ne moteris, išaugina tuos išdidžius kūrėjus, jiems įkvepia darbo meilę, atiduoda jėgas, laiką ir daugelį savo kūrybiškosios ir išradingosios sielos? Ji tyliai stebi, pasilikusi namie, kaip ereliais padangėmis nardo tie, kuriuos ji savo jėgomis išaugino ir kurie mano ją silpną ir daug kuo atsilikusią esant.

Jausmai ir proto — *valios gyvenimas*. Moteryje jausminis elementas yra stipresnis už protinį. Ką moteris mąsto, kalba ar veikia, visa tai ji pergyvena, viskuo persiima, į viską įsigilina. Vyrai veikia apskaičiuodami. Moteris mažiau objektyvi, ji gali būti greičiau paveikta užjausti, pasigailėti, nekęsti. Dėl tos jausminės nepastovios būsenos jos nuotaika greitai kinta. Moteris yra jautri, į viską stipriau reaguoja, ji pasiduoda sugestijai ir impulsui. Vyras kritiškiau priima aplinkos išpūdžius, išlaiko pusiausvyrą, yra savarankiškesnis. Vyras daugiau domisi daiktais, technika, o moteris — žmonėmis ir namų židinio sritimi.

Pražiūri akis, laisvės ryto belaukdamos...

LYČIŲ PSICHINIŲ FUNKCIJŲ SKIRTUMAI

Jausminis elementas moteryje susiaurina jos sąmonės apimtį. Vyras iš karto gali apimti daugiau dalykų negu moteris. Gal čia reikėtų prisiminti Napoleoną, kuris galėjęs vienu kartu dirbti penkis darbus...

Jutimai - nuvokimai. Moteris greičiau pajunta šaltį, skausmą, skonį, o vyras — svorį. Muzikoj gablesnės esančios moteris, taip pat ir spalvas jos geriau skiria. Pagal Buchlerį, ir atmintis esanti geresnė mergaičių.

Fantazija. Fantazijos gyvumu ir veiklumu labiau pasižymi moteris. Jos yra kalbesnės, labiau mėgsta kurti įvairias istorijas, išsipasakoti, pagražinti. Jos labiau mėgsta pasakas. Mergaitė gali geriau už berniuką sutelkti dėmesį, nėra tiek išsiblaškęsi. Intelkto srityje berniukas yra

intelektualinis valios tipas, o mergaitė — intuityvinis jausmo tipas. Subrendęs vyras parodo stipresnę logiško mąstymo, abstrakcijos ir kritiško mąstymo sugebėjimą. Intelektualinio darbo pajėgumui išaiškinti G. Heymanas surinko iš visų Olandijos universitetų profesorių pasisakymus apie studentų, vyrų ir moterų, intelektinį pajėgumą. Didelė profesorių dauguma pareiškė, kad vyrai dažniau parodo bendrą sugebėjimą išmokus dalykus savaip pergalvoti, savo tyrimais papildyti ir, kur reikia, pritaikyti. Jie geriau moka savo dalyką, interesuojasi mokslu ir ten, kur egzaminai neverčia. Jie turi daugiau kritiškumo, turi savo nuomonę apie tai, ką skaito ar mokosi. Jie siekia aiškumo, protingiau studijuoja, labiau myli savo dalyką, lengviau jį suvokia, turi didesnę stebėjimo dovaną, giliau supranta, teisingiau sprendžia, griežčiau logiškai mąsto, labiau sugeba dirbti su abstrakčiomis sąvoko-

mis, lengviau skiria esminius dalykus nuo neesminių, sugeba geriau kombinuoti, metodiškiau dirbti, ką nors nauja sugalvoti ir daugiau dirba mokslinį darbą, baigę universitetą. Moterys daugiau negu vyrai parodo bendrą mokyklinį žinojimą, daugiau domisi praktiskąją klausimų puse, yra stropesnės ir kantresnės darbe, ištikimiau lanko paskaitas, labiau prisitaiko prie reikalavimų, tvarkingiau ir sąžiningiau studijuoja, turi geresnę atmintį. Taigi, vyrai daugiau naudojami intelektu, o moterys – charakteriu ir atmintimi. Bendrai, reikia pasakyti kad proto atžvilgiu moterys daugiau užima vidurio pozicijas. Iš vyrų pasitaiko daugiau genijų, bet daugiau ir idijotų.

Kai kurių sričių intelektualio pajėgumo skirtumas atsiranda dėl vyriško ir moteriško protinio pažinimo kryptių skirtingumo. Vyriškas mąstymas ir jo pažinimas yra daugiau pagrįstas analizavimu, išnagrinėjimu. Moteris analizavimo visai nemėgsta. Jos pažinimas paprastai nukrypsta į reiškinio visumą. Ta aplinkybė ir užkerta kelią vidutinei moteriai į filosofiją ar į mokslinius tyrinėjimus, kurie remiasi analizavimu ir abstrakcija.

Moters protavime stipriai vyrauja intuicija, tai yra toks protavimas, kur sprendimai įvyksta jau sąmonėje. Gausūs ankstesni pergyvenimai palieka sąmonėje tiek stiprius pėdsakus, kad jie ir jos sąmonėje teikia nusistatymus ir pasiryžimus, kurie vėliau, reikalui esant, iškyla į sąmonę, kaip turimi sprendimai, nuomonės, bet be sąmoningų motyvavimų. Šitie sąmoniniai nusistatymai kaip tik ir susiaurina moters domėjimąsi kitais argumentais, kas ir atsiliepia į jos sprendimų objektyvumą. Šis sąmoninis procesas moteryje vyksta daug stipriau negu vyre, teikia jos

protavimui kitokią kryptį ir drauge tą pirmumą, kad be jokio sąmoningo pagrindo leidžia jai prieiti prie naujų, teisingų ir vertingų įsitikinimų. Kadangi sąmonės sritis yra siauresnė, tai intuityvus mąstymas, paremtas daug platesniu sąmonės gyvenimu, dažnai veda prie geresnių rezultatų negu vyriškas diskursyvinis mąstymas. Lyginant abi vyriško protavimo rūšis, nėra mažiausios teisės kurią nors jų laikyti menkavertiška. Tariamasis menkavertiškumas atsiranda tada, kai kuriai nors protavimo rūšiai yra duodami ne jos uždaviniai. Moters veikimas priklauso nuo jausminių motyvų, mažiau pagrįstų racionalumu, apskaičiavimu. Bet kuri nors motyvą pasirinkusi, ji jo laikosi daug griežčiau ir pastoviau negu vyras. Smulkmenose moteris ir nedrąsi ir nekantri, bet svarbiuose gyvenimo klausimuose ji savo drąsa ir kantrybe daugeliu atvejų pralenkia vyrus.

Religija. Mergaitės ir berniukai nevienodai pergyvena religingumą. O. Lipmann statistiniu būdu išveda, kad beveik visada moterys labiau parodo stipresnę religinę sąmonę, tvirtesnius religinius įsitikinimus ir siekimą įgyvendinti religinius idealus. Įvairios religinės vertybės mergaičių yra labiau vertinamos, pasisavinamos ir pergyvenamos. Tačiau vyrai religinėje srityje yra praktiškesni, jie elgiasi taip, kaip Dievui patinka. Jie stengiasi patys kurti religiją pagal religinius metodus.

Moralinės vertybės vyrų yra imamos daugiau iš praktiškos, o moterų iš dvasinės pusės. Mergaitės daugiau myli teisingumą, labiau smerkia melą, neištikimumą, klastą. Tačiau jausminis elementas moteryje kartais gali padaryti didelių staigmenų. Pvz., ji gali smarkiai ką nors smerkti, bet matydama pasmerktąjį kenčiant, jo

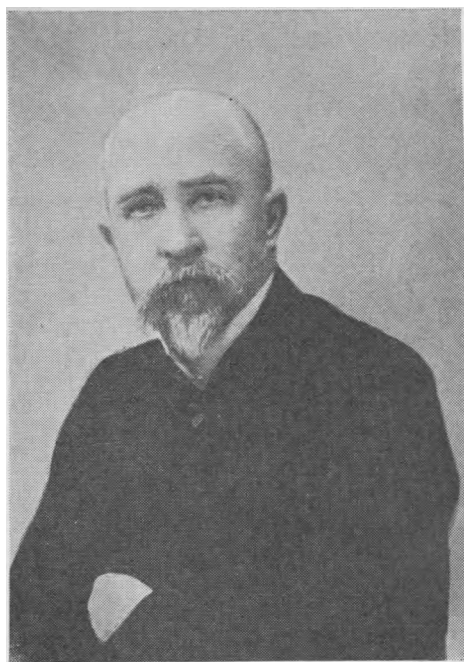
labai gailisi. Vyras šioje srityje yra objektyvesnis ir kietesnis.

Draugiškumą berniukai daugiau remia medžiagine nauda, o mergaitės — dvasinėmis vertybėmis. Socialinėj plotmėj vyrai daugiau kuria teorijas, liečiančias visumą, o moterys yra labiau linkusios į pavienių asmenų šelpimą ar jų socialinės būklės pagerinimą.

Sugyvenimas. Kadangi vyro ir moters charakteriai yra skirtingi, skirtingos yra ir jų pareigos šeimoje. Juo tiksliau bus pasiskirstyta šeimoje pareigomis, juo geriau supras vienas kito charakterio skirtumus, juo vyras bus vyriškesnis, o moteris moteriškesnė, tuo geresnis bus sugyvenimas. Kaip vyriškas, taip ir moteriškas charakteris jaučia savo vienišumą ir antrosios lyties papildymo reikalą. Dėl to vyras ir moteris vienas prie kito linksta, vienas kito ilgisi. Vienas kitą papildydami savo lyties ypatybėmis ir pergyvenimais, juodu abu praturtėja.

Be individų pasipildymo, jų vyriškų ir moteriškų ypatybių išsivystymas turi ir gilesnę prasmę. Kaip jau matėme, kuo tobuliau bus išvystytos moters ir vyro charakterių ypatybės, tuo juodu sukurs darnesnę, pilnesnę ir turtingesnę šeimą. Tokia šeima turės daugiau ko perduoti ir savo vaikams, kurie iš tėvų paveldi bent kai kuriuos jų charakterių bruožus. Todėl negalima žiūrėti į individuališkumą kaip į vieno asmens reikalą. Individo išsiskleidimą reikia saugoti kaip platesnės bendruomenės turtą, kaip tam tikrą ateities pagrindą.

Ne visi lyčių skirtingumai yra vienodos vertės. Prof. St. Šalkauskis skiria tris vyrų ir moterų skirtumų kategorijas: 1) naikintini, 2) pakenčiami, 3) lavintini. Naikintini yra tie indivi-

Mūsų rašomosios kalbos tėvas
Jonas Jablonskis — Rygiškių Jonas

(1860. XII. 30. — 1930. II. 23.)

Šį mėnesį sueina 25 metai nuo jo mirties.

dualiniai skirtumai, kurie, kad ir kyla iš pagrindinių vyro ir moters skirtumų, yra neigiamos krypties ir nesuderinami su tikros kultūros reikalavimais, pvz., vyrų brutalumas atletiskose rungtyse, jų karingas žiaurumas ir avantiūros, moterų receptyvumo pasireiškimai, kurie negali būti suderinti su žmogiškosios garbės pajutimu. Neišvengiamai pakenčiami yra tie individualiniai skirtumai, kurie kyla iš pagrindinių vyro ir moters individualybių ir kurie specifikuoja psichinį žmogaus tipą, nedarydami jo dar nei blogu nei geru, pvz., vyras yra intelektualinis valios tipas, o moteris — intuicinis jausmo tipas. Jie abu yra lygiai vertingi, nors būtų idealu, kad abiejų tipų gerosios pu-

Mūsų rašytoja ir pedagogė
Marija Pečkauskaitė – Šatrijos Ragana
(1877. II. 24. – 1930. VII. 24.)

sės visiškai sutaptų viename asmenyje. Lavintini individualiniai skirtumai yra reikalingi specifiniams vyro ir moters pašaukimams. Moteryje yra lavintinos tos ypatybės, kurios yra reikalingos jai, kaip motinai, kurios pabrėžia jos moteriškumą, kurios imponuoja vyrui. Vyre yra lavintinos ypatybės, pabrėžiančios jo vyriškumą. Bendrai, yra lavintini visi tie skirtumai, dėl kurių vyrai ir moterys patinka vieni kitiems, vieni kitus papildo ir pasižymi savo specifinių pašaukimų srityje.

LYČIŲ TARPUSAVIO ĮTAKOS CHARAKTERIUI

Bendraudami mes veikiame vieni kitus, tiek sąmoningai, tiek nesąmoningai, darome arba teigiamą arba neigiamą įtaką, pririšome arba atstu-

miame, susižavime arba pasibiaurime, nuteikiame maloniai arba grubiai. Žmogaus sąmonėje kaupiasi visi tie išgyvenimai, formuodami žmogaus ateities nusistatymą bei charakterį ir puoselėdami vienus ar kitus žmogaus palinkimus. Ir juo ilgiau kurių nors žmonių aplinka mus veikia, tuo stipresnė yra jos įtaka. Mes pradedame savintis tų žmonių individualybes, užsikrečiam jų nuotaikomis ir net mintimis.

Dievas sutvėrė Adomą, į save panašų. Dievas buvo vienas, bet ne vienišas. Jame buvo pilnybė ir harmonija. O Adomas buvo vienas ir vienišas. Jo dvasios pasaulyje buvo tuštuma, kurią reikėjo užpildyti. Jis valdė gamtą ir pasaulį, bet nebuvo, kas juo gėrėsi, kas jam pritaria, kas jam padeda, nebuvo tikslo, kam visa tai dirbama ir su kuo dalinamasi. Dievas tai matė. "Negera būti žmogui vienam". Tuo išreiškiama natūrali žmogaus prigimties būtinybė būti papildytam. Protas jungiasi su širdimi, jėga su švelnumu, abstrakcija su grožio ilgesiu. Žmogus ilgisi pilnumos. Vienas sugeba kurti ir valdyti, kitas pasisavinti, įkvėpti ir džiaugtis. Vienas – grumtis su gyvenimo sunkumais, o kitas – kurstyti namų židinį.

Tačiau moterystės klausimą sprendžiant, daugiausia kalbama apie meilę. Apie ją žmonės yra labai daug prirašę ir prikalbėję. Kai kurių nuomonės labai pesimistiškos, pvz., kunigaikštis Rochefoucauld sako: "Visi kalba apie ją, bet niekas nėra jos matęs". Kalbėti apie amžiną, nuolat besitęsiančią meilę filosofui nesą nei protinga nei prasminga, nes "la vie est vaine, un peu de haine, un peu d'amour et puis bonjour". Daug moterų yra nelaimingų dėl to, kad joms per mažai pasirodo. Žmogus kaltina kitus, kaltina aplinkybes,

kaltina likimą, bet nejaučia, kad visa tai turi šaknis jame pačiame. Niekas dar nėra nustatęs dėsnių, kurie garantuotų laimingą moterystę, tačiau gyvenimas jau davė pakankamai partirties, kad galėtume pasidaryti sveikų išvadų. Viena iš jų yra ta, kad žmogus kad ir kaip būtų išprusęs chemijoje, fizikoje ar literatūroje, jis liks barbaras ir laukinis, jei nebus išstudijavęs savęs. Tad būtina išugdyti stiprią asmenybę, pažinti save, o pažinti reiškia suformuoti. Jaunuolis, norįs žengti moterystę, turi atlikti galias savo asmens tyrinėjimo studijas ir tai ne tais metais, kai jau rengiasi žengti prie altoriaus. Pažinti save, bet pažinti ir kitą, su kuriuo manai sukurti šeimą. Visai prasmingas buvo to airio elgesys, kuris eidavęs į pasimatymus su žibintuvu, kad geriau galėtų išsižiūrėti į savo mylimosios charakterį. Ir Benjaminas Franklin pataria: "Keep your eyes wide open before marriage and half shut afterwards". Labai yra patartina neturėti per didelių romantiškų iliuzijų, nežiūrėti į aistrą kaip į menišką ir dvasinį pasireiškimą. Reikia būti pasiruošus kiekvieną šeimos indo trūkumą užpildyti savimi, nelaukiant to iš partnerio, nes žmogumi tu esi tiek, kiek esi pajėgus mylėti kitą, jam gyventi, pakęsti už jį, jam palengvinti ir jį pradžiuginti.

Be to, į gyvenimą reikėtų žiūrėti taip, kad kiekviena džiaugsmo valanda, kiekvienas pasisekimas ir visa gera, ką tenka patirti iš kito, būtų tau tik dovanos, o ne būtina teisė visa tai gauti. O visa kasdienybė, vargai, kančios ir skurdas – natūrali gyvenimo vaga. Be pasiaukojimo, susivaldymo ir atsižadėjimo nebus meilės, o be meilės žemės viešpačiu taps egoizmas. Egoizmas yra nepagydomas šeimos gyvenimo vėžys. Tad kiekvie-

nas tesistengia tarnauti, o ne viešpatuoti, tada bus laimė šeimoje.

Venecijoje yra nutapytas paveikslas, vaizduojąs Dožų sužadėtinę, kurios rūbai ir ji pati išpuošta ne vien brangakmeniais ir auksu, bet ir baisiomis gyvatėmis bei siaubą sukeliančiais šliužais. Tai simbolizuoja nepažintą žmogaus vidų ir galimas skaudžias staigmenas vedybose. Daugeliu atvejų tik didelis noras mylėti, atleisti ir jėga, gaunama iš tikėjimo globojama Kūrėjo ranka ir Jo kančios kelio prisiminimas mums padeda nusipurtyti viskuo, kas kenkia ir griauina.

Grožis, imponuojančios manieros ir turtas yra patys pavojingiausi apsprendžiamieji argumentai moterystėje. Tai yra momento dovanos, kurių žmogus nėra šeimnininkas. Kažkas pasakė, kad vyras yra lyg pavasario mėnuo, kai peršasi, bet šaltas, lyg žiemos gruodis po to, kai veda. Neteikėjusi mergaitė esanti, kaip gegužis, bet jos mėlynas dangus apsiniaukia, kai ji išteka. Tad spalvos, nuotaikos ir šypsenos keičiasi, lieka pastovu tik tai, kas gilų ir amžiną, bet ir tai reikalauja amžino dėmesio, rūpesčio ir globojamos rankos.

Mūsų dienų studentiškas jaunimas gana sveikai galvoja vedybų klausimu. Notre Dame studentai, atsakydami į anketą, kokios mergaitės sau už žmoną norėtų, taip pasisakė: gero charakterio, šeimos žmogaus, atsakingos šeimos gyvenimo kūrėjos, mergaitės kietų principų ir aukštų idealų, inteligentiškos mergaitės, duodančios vyrui kūrybinės jėgos, galinčios būti pavyzdžiu savo vaikams... Tik vienas iš kelių šimtų atsakė norįs blondinės, mėlynom akim ir su duobutėmis žanduose...

Kitame katalikiškame universitete studentai pasisakė už moralinį mer-

gaitės charakterį, religingumą ir sveikatą. Labai maža buvo tokių, kurie pirmoj vietoj statė gerbūvį, išvaizdą, sugebėjimą šeimininkauti.

Laimingos santuokos sąlygos yra: interesų bendrumas, minčių ir idėjų artumas. Inteligencijos laipsniai negali būti per daug kontrastiški. Jau graikų ir romėnų rašytojai sakydavo, kad jei nori laimingai vesti, vesk sau lygią. Nors paprastai sakoma, kad

įsimylėjusieji yra akli ir kurti, bet vis dėlto reikėtų jiems priminti, kad proto vedybos, arba tėvų sulipdytos vedybos dažniausiai būna laimingesnės ir ilgiau tveriančios už Hollywoodo stiliaus romantiškas vedybas. Bet visa tai yra tik receptai: vieniems jie gali padėti, kitiems ne. Vis dėlto nebūtų išmintinga į juos nekreipti dėmeso, nes juos prirašo gyvenimo praktika.

Danutė Augienė

VYTURĖLIS

Žmogus pajuto, kad yra nuveiktas. Ne, jo kūnas atlaikė dar viską, jis buvo kaip tamprus plienas, kurį lankstė ir nesulaužė badas, darbas, šaltis

— viskas, kas labai tiksliai, tarsi lašas akmenį, naikina ištremtuosius.

Tiesa, jie jau nustojo vadinti save tremtiniais, šis žodis vis tiek juk turėjo savyje mažą sėklą, kad kartą tremtis baigsis, kad ji pasikeis, kad jie bus grąžinti namo. Jie gi buvo vergai, tolimiausioje šiaurėje prakeikti dirbti savo priešams. Niekas jokį rytą nebuvo taręs draugams su prašvitusiomis akimis: "Jau atkentėjau, esu laisvas ir važiuoju į tėviškę". Čia kiekvienas žinojo, kad jų grįžimo namai tėra mirtis, į ten pasitraukdavo iš darbų, vienas po kito, tačiau taip išeidami jau nebeturėjo jėgos pasisakyti, kur vyksta, ir niekas nepadėjo džiaugtis tokiu pasitraukimu.

Tiktai tas vienas laikėsi—kažkas jį buvo praminęs Prometėjumi, gal dėl to, kad dirbo pasmerkimo kalnuose, gal, kad buvo toks išdidus, jog niekuomet nekreipė dėmesio, kaip pavergėjai su juo kalba ir elgiasi, gal, kad jį matė tokį aukštą ir stiprų. O

gal, kad žmonės keitėsi, ėjo ir mainėsi mirties pamainos, o jis buvo ir buvo, keleri metai, ir nesulaužytas.

Tačiau šiomet jis pajuto, kad eina paskui kitus, kad bėga pirma visų į galą. Visą laiką jis buvo tikėjęs, jis liepė sau tikėti, jog ištvers, kaip ištveria žemė — ir vieną kartą neteisybė bus suaižyta, lyg maža sausa medžio šaka, tai padarys Dievo ranka, kuriai nėra nieko per didelio. Ir kaip užkeiktieji akmenys, išvaduotieji kelsis ir grįš į gimtines vietas. Ne, nebus surinkti palaidotieji — reikėjo ištverti viltyje gyvam, reikėjo, nes jo laukė dirvos, laikinai pagrobtos ir laukė žmona, visada ištikima — jis žino. Taip tikėjo jis ir stiprino kitus, silpnesnius, jo ranka kėlė jų kūnus, jo žodžiai ir šypsena ramstė jų dvasią — jis nešė maldą, ir pasaką, ir raminimą.

Ir nūnai buvo pagautas, jis pažino, jog viduje jame buvo susislėpę graužikai, ir visa jo jėga staigiai susvyravo — nes perilgas buvo mėginimo laikas. Jis žinojo, kad yra buvęs pats sau neteisingas pranašas, ir kitus apgaudinėjęs viltimi, jo ištvermė su-

sidėvėjo, kaip paskutinis apdaras, ir jis buvo paliktas nuogas speige. Kas juos galėjo išgelbėti?

Jis nepasidavė iš karto, jis kovojo tylomis – jis vis tiek tebesimeldė – tačiau tai nustojo padėti. Jis teberamino kitus – juk tai taip stiprina, kai gali pakelti kitą, tada junt, jog esi pats tvirtas – bet jis pradėjo juokingai ir piktai sau juoktis: "Kodėl? Kas jie man? Ir kam vilkti su savim tai, ko nepaneši, nes ir pats krenti". Jis norėjo nors savo pyktį ir pagiežą pilnai išauginti, kad nors galėtų galvoti apie kokią veiksmą, kovą – juk jis prieš tą galą ką nors galėjo įvykdyti, nutykoti užmušti nors vieną saugotoją – tai būtų prasiveržimas, po to žinotai, kad būsi skubiau pribaigtas. Bet ir tam jis nepajėgė savęs sutelkti.

– Aš darausi taip pavojingai atbuktęs, kad tai baisiau už viską – galvojo jis, ir pradžioje tas supratimas taip išgąsdino jį, jog širdis kūliais vartėsi. Tačiau tuojaus toji baimė palaido jį, jis net džiaugėsi, kad galutinai pasidavė ir nebereiks kovoti su savim. "Gerai", manė jis, "aš nieko nebejausiu dvasia, mano skausmai bus kaip gyvulio, jų šaknys neis į širdies gilumą, tikrai laikysis prie mėsos pakraščio ar nervų, ir tiek." Jam net patiko, kad jo mintys buvo tokios susivėlusios, kaip siūlų kamuolys, kurį svaidė ir vartė po žemę tiek, jog nebenori nė pradėti ieškoti pradžios, nes žinai, kad vis tiek nieko neišeis. Jis nustojo kalbėtis su kitais – jis nė pasiskųsti savo dabartim nenorėjo – nieko.

Tai nykiai veikė kitus, kai regėjo jį tokį. O, jie buvo įpratę matyti vienas kitą paniurusius, piktus, nervingus, ligistus, bet šitą žmogų išvydę tokį, jie išsigando. Tarytum jie pamatė išsekusį šaltinį, tarytum ugnį, kur jie

šildėsi, užspaudė – kažkas buvo atimta jiems, ką jie nemanė galint išsibaigti. Tai dėl to jie rūpinosi, patys dėl savęs, ne dėl jo – jie negalėjo net patikėti, kad jis sugebėtų sirgti ar pasiduoti nevilčiai – jie nedrįso klausinėti, kodėl taip yra. Jie tikrai laukė, kad praeis. Tačiau – nepraėjo, tikrai gilėjo.

Jis dirbo – tai nebuvo paklusnumas ir baimė, tai tikrai tų vergijos metų ir viso amžiaus įpratimas – dirbti. Bet vieną rytą kai jie buvo keliame – jis nesijudino. Jis buvo visas sugriuvinėjęs, kaip sauso smėlio kalva, išsiskirstęs – jeigu dar tekėjo gyvas kraujas ir darė savo darbą, tai tikrai iš išibėgėjimo, iš įpratimo. Jis gulėjo. Gulėjo. Tai viskas, ką jis suvokė – gulėjo. Ir dar juto, jog netrukus tai turėtų nutrūkti: jo ieškos, jį vargins. Vargins? Tai nereiškė nieko. Kaip nebereiškia laikas.

Staiga už barako išalusių langų pasigirdo balsas. Toks, kokio nebuvo čia niekuomet – giedojo paukštis. Žmogus gulėjo – kas jam rūpi? Tačiau jis girdėjo – ir pamanė: "Kaip tai gali priėti prie manęs?" Jis gulėjo, jis nenorėjo girdėti.

Bet balsas gręžėsi į jį – kartais taip, lyg į pačius plaukus giedotų, kartais į ausį čirpinėjo. "Kaip aš galiu prisileisti jį?" manė žmogus ir užsiklojo galvą, tačiau dabar giesmė buvo dar garsesnė. "Aš turiu pamatyti, koks čia gyvis!" pagaliau tarė sau ir atsikėlė. Jis išėjo lauk ir ėmė žvalgytis, tačiau ar reikėjo ieškoti? Taip gieda tikrai vyturėlis. "O, ko stebėtis?" – nusišypsojo jis, – "argi ne gegužis, ar ne pats laikas paukščiams nertis iš kailio, berodant savo balso saldumą – ko čia stebėtis?"

Jis nebesižvalgė, jis tyčia nuleido galvą, jis net užsimerkė, kad geriau

galėtų klausytis, ir giesmė ėjo per jo gerklą ir krūtinę, ir jis juto, kad ima raudoti. Pirmą kartą, pirmą kartą! Tai jis apgailėjo pats save, nes – kas iš to, kad dabar staiga pasikeistų pasaulyje į gerą, kad jis vėl būtų namie ir matytų savo brangiausią moterį, kas iš to! Nes jis nebėra jis – tiktai pamišėlis. Juk kiekvienas žino, kad šioje vietoje, nė gegužyje nė gruodyje nesikeičia sniegas, čia neišdavė žemė nė vieno laiško žolės, ir jokio paukščio per dvylika mėnesių neregėsi šiame danguje: tai, kas dabar taip nuostabiai skamba jo ausyse, jo galvoje – yra beprotybė.

– Tavo valia. Dieve, – tarė jis balsu, – kaip aš galiu prieštarauti, jeigu Tu rodai savo ranką. – Ir jis galvojo: "Aš vis tiek turiu eiti, kur mano broliai vergai, ir būti jų tarpe iki paskutinės".

Ir jis pasuko į darbo vietą, o vyturėlis giedojo prie jo – suko viršum galvos – ir apačioje, po žmogaus kojų tirpo sniegas, jis galėjo atpažinti taką, tarytum giesmė paliko biržę sėjant. Argi ne jo laukai čia? Jis apėjo kiekvieną dirvą, jis žiūrėjo ir pažino, kur bus sėta kas, ir kur palikta dirvonauti – ir paskui nuėjo namo. Tiesą sakant, tai ne jo namai, nei jo laukai – viskas yra suvelta krūvon su kaimynų, su viso kaimo, su kelių kaimų, kaip jovalas. Tačiau jis regėjo nežymias ežias, neužmatomas blogų akių, kurios stovėjo kaip sargybieniai ir laukė, tarytum sėjos ateinančių dienų. Ir ne tiktai laukai buvo sumaišyti – jo namuose ne žmona gyveno – kažkokie svetimi vaikštinėjo, bet jis atrado ir ją, prasčiausioje kaimo troboje, kertėje stovėjo staklės, ir tenai ji audė, kaip buvo įsakyta. Ji audė, kaip jis skaldė akmenis – abu priverkti – tačiau ji buvo, gy-

veno, jis regėjo jos širdį, kuri plakė ta pati, kaip pažino ją meilėje.

Ji audė, ir staiga šaudyklė pakibo: ji klausėsi, už lango giedojo vyturys.

– Tas pats, – galvojo žmogus, – mes abu girdim!

Jis yra sveikas, junta jis – ačiū Tau, Viešpatie, jis yra prote ir sveikas. Jo mintys aiškios ir tikros, jos nesimaišo nei lūžinėja, jos eina tiesiai pagal Dievo rodyklę, pagal vyturėlio balsą, ir žino, kad tas kelias negali klaidinti.

Jis pakėlė galvą ir pamatė, jog yra stebimas savųjų – ir jis nusišypsojo jiems, ir jie atsakė šypsojimu, kuris reiškė atradimą. Jis nekalbėjo jiems, jog girdi giesmę, nei, kad ji pamažu nutyla: ji pasitraukė, kaip sėjėjas, kuris atliko savo darbą. Bet ir nereikia, kad ji giedotų mėnesiais: šauklys davė ženklą ir kryptis yra žinoma. Jis nepasakojo to jiems, tačiau iš jų veidų pažino, jog jo grįžimas į jų tarpą, grįžimas tikinčio ir tvirto – jiems yra ta pati vyturio giesmė, kurią girdėjo jis.

Nelė Mazalaitė

T I T U L A S

"Esi kvaila, kaip žąsis!" nebetekusi kantrybės atkerta Jūratė. "Su vėjais lengviau susikalbėti, negu su tavimi..." ir ji išeina, palikdama Danguolę vieną kambaryje. Danguolė žiūri pro langą ir šypsosi: lauke šalta, bet ankstyvieji pavasario vėjai jau švilpauja, ir nekartą, neatlaikydamos saulės spindulių, sniegas sugniūžta, ir tik tyri vandens lašeliai blizga prieš saulę.

Danguolė galvoja apie seserį Jūratę: vos-vos baigusi universitetą, ji ištekėjo. Nebuvo ten nei meilės, nei

gražių svajonių. Bet jos vyras buvo daktaras: ji nešiojo didelę skrybėlę, lankėsi visuose parengimuose ir ne kartą su draugėmis net nepasisveikindavo. "Jos ne iš mano luomo", sakydavo ji ir su šypsena lūpose pridėdavo: "Mano daktaras visuomet sako, kad aš geriau draugaučiau su jo kolegų žmonomis, negu su buvusiomis bendraklasėmis..." — "Kodėl mane žmogus, o ne jo titulas traukia?" mąsto Danguolė. "Aš irgi galėčiau vadintis ponia inžinierienė ir rodyti auksinius dantis..." Bet ta mintis ją supurto, ir maži šiurpuliukai perbėga kūnu. "Aš myliu Romą!" sako ji pusbalsiu, nubraukdama ant akių užkriusią plaukų garbaną, "ir aš iš jo pasidarysiu ir inžinierių ir daktarą ir..."

— "Danguole!" pašaukia motina, ir Danguolė tekina nubėga per kambarį. "Mama", klausia ji vaikiškai, "ar aš graži?" — "Kas iš to", nekreipdama daug dėmesio, atsako motina, "Jūratė nei per pus į tave nepanaši, o daktarą gavo." — "Bet mama, argi titule yra žmogus? Argi jo darbe yra šeimos laimė? Ar negeriau gauti gerą kataliką ir lietuvių, su kuriuo ir vargas atrodo..." — "Aš jau šimtą kartų girdėjau tą tavo dainą... katalikas, lietuvis, mylimas... ar ilgai tu iš tos meilės gyvensi? Kad tu nė nesulauktum, jog aš tave už to batsiuvio sūnaus išleisčiau!" jau rimtai perpykta motina. "Tada aš visai netekėsiu!" tyliai, bet užsispyrusiai ištaria Danguolė ir pakeičia kalbą: "Mama, mane šaukei..." — "Palik mane ramybėje..." piktai atsako motina, ir Danguolė vėl sugrįžta į savo kambarį. "Vis tie patys ginčai", liūdnai mąsto ji. "Dar tik aštuoniolika metų teturiu, dar galiu palaukti..." ramina ji save. Bet mintyse jai stovi Romas, jaunas ir energingas, pilnas meilės ir gražių svajonių. "Neliūdėk, Danguolėle",

sakė jis jai, kai jiedu šeštadienio vakare ėjo Nemuno pakraščiu, "aš ne tik universitetą baigsiu, bet ir daktaratui pasiruošiu". — "Bet tai toks ilgas laikas", mąsto Danguolė, "o dabar laikai tokie neramūs..." Ir ji vėl atsisėda prie lango.

Kilęs karas išardė visų planus. Danguolė persiskyrė su tėvais Vokietijoje, ir nežiūrint didelių pastangų, jų nebesurado. Persiskyrė ji ir su Romu, kruvina širdimi ir ašarotomis akimis. Ir kai gyvenimas lageryje pagerėjo, ji pradėjo mokytis. "Gal ir negerai", mąsto ji, "kad studijuojau tokius nerimtus dalykus kaip muziką, literatūrą, meną... Bet iš manęs niekada nebuvo praktiškas žmogus..." Tolimų giminių pagalba jį gavo reikalingus dokumentus ir po keturių lagerio metų sėdo į laivą, kuris turėjo ją nešti į tą pragarsėjusią laisvės šalį. Ir koks nustebimas buvo, kai nešina ryšuliuku, ji atsistojo prie laivo atramos ir pamatė šalia stovintį Romą. Jie abu apsikabino ir pravirko. "Keturi metai", kukčiojo Danguolė, "keturi metai!"

Amerikoje Danguolė susirado darbą bibliotekoje. Čia nebuvo sunku, ir alga buvo gera. O Romas mokėsi — daktaratui ruošėsi. Pinigo nebuvo per daug, ir jiedu nežinojo nieko apie atostogas Floridoje arba Washingtono pavasarį. Bet jų mažame butelyje buvo šilta ir jauku, ir laimė skverbėsi net pro langų plyšelius. O po dviejų metų atsirado geltonplaukis berniukas, kuris spardėsi po lopšį ir krykštavo nuo aušros iki sutemos.

Sykį skaitydama laikraštį, Danguolė surado mažą žinutę, kuri jai net kvapą užtraukė: jos tėvai buvo Australijoje ir ieškojo geraširdžių lietuvių, kurie atitrauktų juos į Ameriką. Abu su vyru jie parašė laišką ir dar tą pačią dieną išsiuntė. Ir koks buvo

džiaugsmas, kai po ilgų vargų ir didelių pastangų jos tėvai išlipo iš laivo ir atsistojo Amerikos žemyne. Jie apsikabino ir ilgai ilgai bučiavosi. "Aš turiu jums siurpryzą", sako Danguolė, o motina spėlioja: "Man atrodo, kad aš žinau. Jei manai, kad aš neatsimenu, jog ištekėjai už to batsiuvio sūnaus, tai smarkiai klysti. Bet užmirškime tai – dabar visvien per vėlu. Kad tik sūnus kitoks išaugtų..." Danguolė neatsako nieko – ji žino, kad mama ją labai myli, tik ką ji kalta, kad jos laimė yra turtuose ir vyro titule. O dabar ji nei to nebenturi. Vargšė mama! Jie parvažiuoja namo, kur juos patinka Romas su sūnumi ant rankų. Berniukas visai nebijo ir džiaugsmingai kabinasi močiutei ant kaklo. Jis eina nuo rankų ant rankų ir bematant išsklaido nėjaukią nuotaiką, kuri atsirado dėl ilgo išsiskyrimo laiko ir stokos kalbos. Tada visi klausia apie sūnų, ką jis valgo, kiek miega, džiaugiasi jo mėlynomis akimis ir vaikišku nekaltumu.

Po vakarienės jie išeina į sodelį pasėdėti. Toliau matyti aukšti miesto dangoraižiai, bet čia, priemiestyje, jau nutilo dienos triukšmas ir tik vakaro vėsuma juos gaivina. "Ponas inžinieriau", šaukia atbėgęs kaimynų sūnus, "tėvelis klausia, ar jūs negalėtumet ateiti pažiūrėti mūsų radijo – kažkas atsitiko, ir jis nebeveikia..." Romas atsiprašo, pabučiuoja Danguolei ranką ir pažada ilgai neužtrukti. O nustebę tėvai neberanda žodžių. "Kodėl tu mums nesakei, kad jis mokėsi!?", klausia Jūratė. "Aš norėjau, kad jūs jį pamiltumėte už jo gerą širdį ir puikų būdą", sako Danguolė. "Jei aš būčiau pasakiusi anksčiau, kad jis baigė inžineriją su daktaro laipsniu, jūs visi būtumėte man jį gybę... Bet juk meilė yra aukščiau už titulą ir tuščią garbę..." – "Inži-

AR BŪTINAI SKIRTIS?

Knygoje "Dievas ir Žmogus" 451 puslapyje, žemiau, yra parašyta: "Teisės į santuokinį gyvenimą šalys nustoja, kai nusikalsta svetimavimu. Tokiu atveju nekaltoji pusė turi teisę iškelti bažnytiniam teisme atsiskyrimo bylą ir prašyti bendrą gyvenimą nutraukti. Taip pat šalys gali prašyti atsiskyrimo, jei viena jų bendrą sugyvenimą dėl kurių nors kitų priežasčių daro nebegalimą. Savaimė aišku, teisė nutraukti bendrąjį gyvenimą neduoda jiems teisės tuoktis su kitu as-

nierius - daktaras..." lėtai pakartoja Jūratė, ir jie visi ilgai ilgai tyli... "Liūlia-liūlia-liūlia..." prašneka savo kalba sūnus, ir Danguolė paima jį ant rankų. "Atsiprašau", sako ji, "laikas jam miegoti". Ir niūniuodama lopšinę, ji nusineša vaiką į vidų.

Jūratė galvoja apie savo gyvenimą, apie tą trokštą daktaro titulą, kurio svetimame krašte jos vyras nebeteiko, apie savo tuščią gyvenimą ir apie batsiuvio sūnų, dabar jau poną inžinierių. Ir jai pasidaro taip liūdna ir graudu. Lyg atspėdamas jos mintis, vyras apkabina ją per pečius ir lėtai pasako: "Dar nevėlu, Jūrate, ir mes dar galime būti laimingi..." Ji pažiūri jam į akis, nusišypso ir pritaria: "Pradėkime gyventi iš naujo, mylimas..."

Raganėlė

meniu. Tai ne ištuoka, bet tik skyrybos".

Man yra neaišku, ar įvykus svertimavimui, būtinai reikia skirtis, ar prarastos teisės jau negalima atgauti. Tik iš patyrimo aišku, kad be tos santykiavimo teisės bendras gyvenimas būtų neįmanomas, santikos tarp vyro ir žmonos nebūtų. Atsiskyrimas taip pat neišeitų į gera, nes atskirai gyvenant, ypač jaunesniems būtų nuolatinis pavojus įpulti į kitas svertimoteriavimo nuodėmes.

A. M.

Jūsų minėtos knygos tame pačiame puslapyje aiškiai yra pasakyta, kokios yra bendro šeimos gyvenimo teisės ir pareigos. Tos teisės ir pareigos yra minimos Šv. Rašte: "Žmogus apleis savo tėvą ir motiną ir laikysis savo žmonos" (I Moz. 2, 24). "Vyras teatiduoda moteriai, ką kaltas, taip pat ir moteris vyrui. Moteriškė neturi valios savo kūnui, bet vyras; taip pat ir vyras neturi valios savo kūnui, bet moteriškė. Nesišalinkite vienas nuo kito, nebent abiem sutinkant iki laikui, kad užsiimtumėte malda; ir vėl sueikite, kad šėtonas jūsų negundytų nesusilaikymu" (I Kor. 7, 3-5).

Taigi, kiekvienas iš susituokusiųjų turi teisės kito reikalauti normalaus, nenuodėmingo santykiavimo. Šita teisė yra prarandama, kai kuris iš jų sulaužo prie altoriaus duotą ištikimybės priesaiką. Nukentėjusiai, apviltai pusei yra leidžiama kreiptis į bažnytinį teismą ir prašyti skyrybų. Yra leidžiama, bet ne būtinai privioloma. Taip pat tą prarastą teisę galima vėl atgauti, jei nukentėjusioji pusė neištikimybės kaltę atleis. Visuomet yra patartina geruoju susitaikyti ir į teismus neiti. Tik jeigu tai pasikartotų dažniau ir bendras gyvenimas taptų neįmanomas, tada reikėtų pasirinkti mažesnę blogybę ir prašy-

ti bažnytinio teismo, kad leistų atskirai gyventi. Tiek drauge, tiek atskirai gyvenant, žmogui, tikrai norinčiam, išvengti nuodėmių yra visiškai galima.

AR DIEVAS VEDA Į PAGUNDĄ?

Man yra nesuprantama, kaip mes maldoje "Tėve mūsų" galime prašyti Dievą, kad Jis mūsų nevestų į pagundą. Man atrodo, kad tik piktoji dvasia gali vesti žmogų į pagundą. Argi tai galėtų daryti Dievas, būdamas toks geras ir šventas?

J. V.

Pirmiausia reikia atsiminti, kad pagunda nėra nuodėmė. Jeigu žmogus turi daug pagundų, tai nereiškia, kad jis būtų blogas. Kartais šventi žmonės yra dar daugiau gundomi. Pagundose kaip tik gali paaiškėti žmogaus dvasinis tvirtumas, todėl šiuo tikslu Dievas gali leisti, kad piktoji dvasia ar kūno palinkimai žmogų gundytų. Pats Dievas žmogaus negundo. Maldos žodžiais "ir nevesk mus į pagundą" mes prašome Dievą, kad Jis neleistų mūsų per daug smarkiai gundyti, prašome, kad Jis duotų mums jėgų pagundas nugalėti.

AR ŽADĖTI, JEI NEIŠTESĖSI?

Einant išpažinties, reikalaujama pasižadėti, kad daugiau nebe nusidėsi. Bet ką toks pažadas reiškia, jei žmogus jau iš anksto žino, kad jo neįspildys, bet po išpažinties anksčiau ar vėliau vėl nusidės? Man atrodo, kad jis, duodamas tą pažadą, meluoja ir tuo būdu jau pačioje išpažintyje nusideda.

J. V.

Jei žmogus iš praktikos žino, kad jau daug kartų ėjo išpažinties, daug kartų pasižadėjo nebe nusidėti, bet po to vis iš naujo nusidėdavo, tai dar

nereiškia, kad jo pasižadėjimai buvo melagingi ir nenuoširdūs. Kad išpažintis būtų gera, reikia tikrai gailėtis už nuodėmes, t. y. būti nepatenkintam, kad jas padarei, ir rimtai pasiryžti ateityje jų vengti. Ar tikrai išvengsi, čia jau kitas klausimas. Tuo momentu tu negali žinoti, ar tikrai jų išvengsi, bet to tikrai norėtum ir ryžtiesi daryti viską, kad tik galėtum jų išvengti. Taigi, toks tavo pasiryžimas yra tikrai nuoširdus. Neištikimas savo pasiryžimui būsi tik tada, kai jį sulaužysi. Bet jei tikrai norėsi, galėsi jo nesulaužyti. Dabar tikrai to nori, bet gal ateityje tavo noras pasikeis, susilpnės ir vėl nusidėsi. Tačiau tas įvykęs faktas tau neatims galimybės vėl keltis iš nuodėmės, vėl ryžtis ir pradėti naują gyvenimą, atlikus nuoširdžią išpažintį. Išpažintis būtų bloga tik tada, kai vien lūpomis prižadėtum nebe nusidėti, o savo širdyje nuodėmė gėrėtumeis ir nemanytum jos vengti.

Atsakymas Ramunei. Tamstos reikalas atrodo gana sudėtingas, bet jis nepakankamai aiškiai yra išdėstytas laiške kunigui Jonui. Jei norite rimtai visa tai sutvarkyti, geriausia būtų, kad asmeniškai pasikalbėtumėte su savo klebonu ar koku nors kitu kunigu. Jei norite, galite užėiti ir pas mus. Laikraštyje to klausimo negalima išspręsti. Negalime Jums atsakyti nė laišku, nes nedavėte savo adreso. Turime dar ir daugiau tokių klausimų, į kuriuos dėl kokių nors priežasčių laikraštyje negalime duoti atsakymo, o laišku taip pat negalime atsakyti, nes iš kažkokios nepagrįstos baimės ar perdėto nedrąsumo klausėjai neparašė savo adreso nė pavardės. Redakcijai galite drąsiai rašyti savo pavardę ir adresą, nes ji niekam be jūsų leidimo to nepasakys.

Redaktorius

IŠ PROTESTANTIZMO Į KATALIKYBĘ

Mūsų šeima

Esu gimusi ir augusi liuteronų šeimoje, kilusioje iš Vokietijos. Mano motina davė gyvybę 12-kai vaikų. Aš buvau 8-tas kūdikis. Gyvenome kaime, turėjome savo namus ir truputį žemės. Tėvelis buvo kalvis. Gyventi ir maitintis nebuvo lengva.

Dėdienė

Mano motina turėjo Amerikoje 3 brolius ir seserį. 1914 m. jų vyriausiasis, Fridrikas, dėl nepagydomos Amerikoje ligos, buvo priverstas su žmona grįžti Lietuvon. Įsikūrė pas mus seklyčioje, kurią įsirengė ištaijingai. Dėdė – tylus, ramus, niekuo neišsiskiriantis; dėdienė buvo gryna vokietė. Graži tai buvo moteris, patraukli, judri, gyva, sumani ir mokanti daryti įtakos tiek suaugusiems, tiek vaikams; buvo apsišvietusi ir mėgo apaštalauti, aiškinti ir mokyti liuteronų tikėjimo tiesų. Ji turėjo Martyno Liuterio pamokslų knygą ir kiekvieną sekmadienį, sukviatusi mus į savo kambarį, skaitydavo dienas skirtą pamokslą, jį aiškindavo, giedodavo giesmes. Kiekvieną kartą pamoksle būdavo daug neapykantos katalikams ir dėdienė dar pati primygtinai pabrėždavo, kad katalikai esą žmo-

nės visais atžvilgiais blogi, kad su jais nedera jokių reikalų turėti. Gyvenome atskirai ir uždariai; buvome vienintelė liuteronų šeima apylinkėje, tačiau nejautėm jokios neapykantos ar sąmoningos įtakos iš šono. Tada dėdiene tikėjau šventai ir jai buvau dėkinga už kiekvieną naują žodį ir liuteronų tikėjimo tiesų aiškinimą. Ji buvo mums viskas: kunigas, mokytoja, patarėja ir rėmėja. Vaikai ją mylėjo, tėvai ją gerbė. Aš, nors labai dėdę mylėjau ir jo buvo tikrai man gaila žiūrint, kaip jis kentėjo sirgdamas, bet su baime galvojau apie tas dienas, kai, dėdei pasveikus, neteksime dėdienės, nes tada jie žadėjo grįžti atgal Amerikon.

Dėdienei mums padovanojo ir pirmąją Kalėdų Eglutę, gražiai ir turtinčiai išpuoštą, o Kalėdų Senelis (persirengęs dėdė) apdovanojo visus iš eilės gausiomis dovanomis. Tai buvo nepamirštamas įvykis. Kalėdoms mus ruošė dėdiene per kelias savaites: mokė giesmelių, eilučių, maldų. Tą atmintiną vakarą mes pakilusioms širdim įsėmėm, išgiedojom.

Atsiskyrimas

Tačiau džiaugsmas žemėje dažnai esti trapus. Kilo Didysis karas. Buvo išleistas įstatymas, kad vietos vokiečiai ir žydai privalo iš savo gyvenamųjų vietų trauktis į rytus. Bijota, kad jų tarpe nesusirastų šnipų. Dėdė su dėdiene, nebegalėdami tuo metu grįžti Amerikon, be atskirų paraginių, traukėsi į Rusijos gilumą. Tėvelis delėsė. Su tokia gausia šeima nebuvo taip lengva pajudėti. Be to, mano motina laukė kūdikio. Kas savaitę tėvelis turėjo valsčiuje registruotis. Tačiau balandžio mėn. buvo gautas įsakymas tuč tuojau išvažiuoti į Vitbską. Mes išvažiavome.

Pas tetą

Tėvelis turėjo nutekėjusią į Trakų apskritį seserį. Ji buvo persikrikštijusi ir savo šeimą augino katalikiškai. Tuo metu ji turėjo 4 vaikus ir jau buvo našlė. Mūsų šeima jos nemylėjo. Ji tai žinojo, tačiau mus sutiko išskėstomis rankomis ir sočiu stalu. Ten gimė mūsų mažoji sesutė, tokia mažytė ir graži, kaip Kalėdų Senelio dovanotoji lėlė. Visos apylinkės kaimynės mus lankė ir nešė įvairių dovanų. Viena jų, nesant arti liuteronų pastoriaus, patarė pakrikštyti naują gimę katalikų bažnyčioje, nes leisti į kelionę buvo rizikinga. Mano mamytė griežtai atsakė: "Tegul verčiau miršta nekrikštyta, bet katalikų kunigas jos nepalies". Porą savaičių palilsėję, traukėme tolyn. Netoli už Vilniaus buvo sustoję ir dėdė Fridrikas su dėdiene. Abu dirbo vienoj evangelikų liuteronų ligoninėj. Jie mums parūpino kambarį ir tėveliui darbą. Ten pakrikštijo liuteronų pastorius ir mažąją sesytę. Prastūmę vasarą ir rudėnį, aprimus karo audrai, grįžome į namus.

Badas ir nelaimės

Laukai buvo tušti, namuose nieko iš maisto atsargų nebuvo, reikėjo viską pirktis. Kainos buvo nepaprastai aukštos. Bulvių ir duonos negalėdavom nusipirkti pakankamai. Apie kitus dalykus, kaip kiaušinius, sviestą, riebalus, nė svajoti nedrįsom. Dažnai verkdavom iš bado. To neužteko. Po Kalėdų visi, išskyrus vyriausią seserį, susirgom raupais. Nei maisto, nei vaistų. Tačiau iš ligos visi išsiritom gyvi, nors palieję. 1916 m. viena mažųjų sesučių nusi-laužė nugarkaulį. Kentėjo nežmoniškus skausmus. 1917 m. gegužės 5 d., sodams bežydint, gegutei bekukuojant, mirė viena iš vyresniųjų sesu-

čių. 1918 m. sausio 20 d. — kita. Jas pakirto džiova, kurią plėtė nepakenčiamos gyvenimo sąlygos. Gyventi visai nebuvo noro ir jėgų. Per daug buvo kančios ir skausmo. Mirtis atrodė kažkokia dovana, kurios aš ėmiau trokšti ir ilgetis.

Gerieji kaimynai

Gretimame kaime gyveno viena gausi katalikų šeima, kurios tėvas mielai lankėsi pas mūsų tėvelį į kalvę ir šiaip pašnekėti ir kortomis palošti užsukdavo. Tarp kitko, jis buvo mane vežęs į krikštą. Toji aplinkybė mus suartino, jis man lyg atstojo mano krikšto tėvą, kurį aš gyvenime nemačiau tik vieną kartą. Tuo tarpu, krikštateviams jaučiau kažkokį neabejotiną sentimentą ir spragą, negalėdama jų artumu ir meile dalintis. Šiam gerajam kaimynui išpasakodavau savus vargus, išsiverkdavau, kai buvo sunku. Artėjant Velykoms, jis užkvietė mane svečiuosna. Ėjom kartu su tėveliu. Namuose buvo švaru ir jauku. Jų dukros priminė man mano mirusias seseris, ir aš graudžiai apsiverkiau. Balnanosiai (taip vadinosi kaimynai) buvo jautrūs ir geros širdies žmonės. Jie kvietė mane dažnai lankytis jų namuose, mergaitės buvo seseriškai artimos. Kiekvieną kartą toje šeimoje patirdavau daug moralinės pagalbos, šilimos ir meilės. Jie buvo katalikai, o tačiau retai geri žmonės.

Netenkame tėvelio

Atėjo 1918 metai. Mūsų tėvelis, tada 54 metų amžiaus, aukšto ūgio, be galo išdžiūvęs, visuomet išblyškęs, nuolat bekosėjas... Šeimoje jau buvo vienas kitas miręs džiova. Gal ir jis jos buvo ėdamas, kas gali žinoti? Nesigydė, nes nebuvo iš ko.

Vieną gegužės mėnesio ankstų ir šaltą rytą tėvelis išvažiavo į malūną rugių duonai ir avižų kiaulėms sumalti. Grįžo iš malūno sušalęs ir pavargęs. Atsigulė ir nebesikėlė. Daktaras rado abiejų pusių plaučių uždegimą. Po 8 dienų mirė. Mamytė liko su penkiais mažamečiais vaikais. Vyriausias 19 metų brolis buvo jau vedęs ir tuo metu tarnavo savanoriu kariuomenėj. Aš pati turėjau 10 metų amžiaus, buvau iš mažųjų vyriausia ir motinos ramstis, užvadėlė. Visur ir viską dirbdavau kartu: lauke, darže, klojime ir miške. Kai mamytė išeidavo į valsčių ar turgų, aš žiūrėdavau vaikus ir šerdavau gyvulius. Buvo nelengva.

Mamytės liga

Gyvenimas nestovėjo, dienos, mėnesiai bėgo. 1920 metų gegužis visu gražumu pabėrė savo žiedus ir daigus. Bet kartu jis atnešė ir šiltinę. Kiekvieną dieną galėjai matyti pro šalį važiuojančius kunigus ir daktarus, liūdnas laidotuvių procesijas. Buvo neramu. Su baime žvalgiaus, kuriuo keliu toji liga ateis į mus.

Tą pavasarį mūsų palaukė kirto mišką. Eigulis mums leido pasirinkti šakų. Mes jų prisirinkom dideles krūvas ir, pasiprašiusios iš kaimynų arklių, vežėm. Reikėjo gerokai pasitampyti, sušilti ir nuvargti. Taip mes triūsėm dvi dienas. Mamytę krėtė šaltis ir jai buvo negera. Su šakom iš miško parsivežėm ir šiltinę, kuri iškankino ligonę 6 savaites, ją padarė kurčia ir paliegėle. Buvo pats darymetis — sodinimo metas. Darbai šaukė viens po kito, nors persiplėšk. Pagalbos negalėjai iš niekur tikėtis, visi bijojo ligos. Viską turėjau apdirbti ir aptriūsti viena...

Mamytei besergant, iš Rusijos sugrįžo dėdė Fridrikas. Jis buvo nepa-

Lietuviai mokytojai, baigusieji "Saulės" kursų Voroneže 1918 m.

tenkintas Rusijos komunistine valdžia ir, kol kelias Amerikon bus laisvas, norėjo gyventi vėl pas mus. Dėdienė, mamytė esant silpnai ir bejėgei, ėmėsi šeiminkauti ir tvarkyti namus. Būdama griežta, įsakinėjo ir reikalavo dažnai neįsigilindama į dalykų esmę ir darbų tvarką. Ji buvo miestietė. Aš jau buvau daug ko patyrusi, išmokusi ir žinojau kaimo gyvenimą geriau už ją. Tuo tarpu, ji į mane žiūrėjo, kaip į mažą mergaitę ir griežtai reikalavo paklusti kiekvienoje smulkmenoje, nepaklausius — smarkiai bausdavo. Taip buvo ne vien darbų klausime, bet ir religijos srityje, ir auklėjime. Uždraudė ji man bet kur išeiti, susitikti su draugėmis, nes jos katalikės, įsakė nukabinti Aušros Vartų Marijos paveikslą, kurį tėvelis buvo parsivežęs atminimui

po to, kai atsisakius daktarams, Aušros Vartų Marija jį išklusė ir išgydė, nežiūrint to, kad tėvelis buvo protestantas. Mamytė dėdiene pasitikėjo ir jos nuomonei bei tvarkai visada pritardavo. Negana to, išvažiuojantiems į Ameriką dėdėms, ji sutiko atiduoti įdukrinti jauniausią mūsų sesutę, tada jau 5 metų amžiaus. Tai buvo 1922 m. Šeima dėl to daug kentėjo moraliai, o be to, tas faktas jai užkirto kelią į tikrąją Kristaus Bažnyčią, kurion mes vėliau grįžome.

Mūsų Bažnyčia

Kalbamuojų metu liuteronų tikėjimą mylėjau daugiau už viską ir jų mokslu pilnai pasitikėjau. Mūsų bažnyčia buvo už 8 km. ir pamaldos joje būdavo kas antra savaitė. Mamytė

Sekmadienio popietė
Lietuvoje

vis dar buvo nepakankamai stipri tokį kelią pėsčia nueiti, tad buvau laiminga ir čia ją galėdama užvaduoti. Dažniausiai eidavau su Balnanosių mergaitėmis; jos į katalikų, aš į liuteronų pamaldas. Prienų liuteronų bažnytelė buvo medinė, maža, nepuošni, tamsi, bet man ji buvo miela ir jauki.

Kartą atskubėjus bažnyčion, buvo pranešta, kad pamaldų nebus. Viena pati grįžti namo nenorėjau – lyg nepatogu buvo bėgti iš miestelio, kai į jį plaukė žmonės melstis. Pažįstamų Prienuose neturėjau. Mergaitės pasiūlė užėti į katalikų pamaldas. Pagalvojus, kad Dievas supras mano šį keistą žygį – nuėjau. Ispūdis buvo pagaunanti. Didelė ir erdvi bažnyčia, pilna šviesos ir grožio, turtingai ir skoningai statulomis, gėlėmis, kilimais ir rankdarbiais išpuošta. Didžiam altoriuje malonių šypsniu sutiko mane Dievo Motina. Mišioms prasidėjus, pasipylė vargonai ir giesmės. Pamokslas buvo persunktas šventumu ir Dievo bei artimo meile. Pasieniais klausyklos, apgultos žmo-

nių. Visa tai man padarė nepaprastą išpūdį ir manyje pažadino keistą ilgesį.

Džiuvos pranašai

Fiziniai jaučiausi nepergeriausiai: nuolat pavargus, svaigstančia galva. Ėmė kankinti kosulys ir diegimas šonuose. Senas dvaro ponas patarė mamytei kreiptis pas neseniai atvykusį Birštono medicinos daktarą. Mamytei vis negaluojančiam, senukas pats mane nuvedė. Prirašė vaistų. Vaistinininkas, man nuėjus vaistų nusipirkti, ėmė visaip šmeižti naująjį daktarą. Vėliau paaiškėjo, kad senasis daktaras nepakentė konkurento ir norėjo juo nusikratyti. Buvo iškelta byla. Tarp kitų ir aš buvau pakviesta liudininke. Liudininkai turėjo prisiekti. Iš kilo neaiškumas: ar aš galiu prisiekti katalikų kunigui. Mamytė liepė pasiklausti pastoriaus. Šis griežtai uždraudė, nes prisiekiant reiktų pabučiuoti kryžių ir Šv. Raštą. Teismo buvau nuo priesaikos atleista, bet tas įvykis sukėlė manyje maištą. Kodėl

negalima bučiuoti kryžiaus? Kodėl negalima bučiuoti Evangelijų knygos? Kryžius juk mūsų išganymo ženklas, Šv. Raštas — Dievo žodis. Jei aš myliu Dievą, kodėl aš negaliu pabučiuoti kryžių, ant kurio Jis už mus kentėjo ir mirė? Ir, jei aš dar nebuvau bučiavęs lig šiol kryžiaus, tai tik dėl to, kad pas mus to niekas nedarė, bet niekad nebuvau pagalvojęs, kad tai draudžiama. Ėmiau spręsti klausimą, gal iš viso pats bučiavimo faktas yra draudžiamas, bet gyvenime mes taip daug ką bučiuojame, ir tai leista. Klausimai galvoje kilo ir maišėsi ir nebuvo kas juos man padėtų išspręsti. Kreipiausi į motiną, ji liepė klausyti pastoriaus ir nesukti galvos. Tada atsiminiau katalikų bažnyčioje matytas klausyklas, kur, anot Balnanosių Agnietėlės, "ten ne tik nuodėmės atleidžiamos, bet įvairūs neaiškumai — tiek dvasiniai, tiek gyvenimiški — išaiškinami ir sprendžiami". Kaip veržiausi tada aš į tas klausyklas, kaip troškau artimo žodžio!

Tu esi uola

1927 metais mamytė, prašoma Balnanosių mergaičių, išleido mane į šv. Petro ir Povilo atlaidus Pakuonio parapijoje. Į miestelį buvo apie 10 km. kelio. Važiuoti buvo miela. Laukuose bangavo rugiai, žaliavo vasarojus, kvepėjo nuplautas šienas. Per Mišias prabuvau šventoriuje, nes nebūčiau pakėlusį troškaus bažnyčios oro. Šventoriuje buvo parengta ir sakykla. Jaunas kunigas perskaitė iš šv. Mato evangelijos apie šv. Petrą. "Tu esi uola ir ant tos uolos aš pastatysiu Bažnyčią, kurios ir pragaro vartai nepergalės". Evangeliją aš ryte rįjau, nes ji skyrėsi nuo tos, kurią girdėdavau aiškinant mūsų bažnyčioje. Mums buvo tvirtinama, kad liutero-

nai tiki viskuo, kas yra šv. Rašte pasakyta, gi katalikai esą daug ką išsigalvoja, pakeičia, prideda. Negi tai būtų vienas tų įrodymų? Grįžus namo, stvėriau šv. Raštą ir godžiai ėmiau skaityti šv. Mato visą evangeliją ir radau: "Atsakydamas Jėzus jam tarė: Palaimintas esi Jono Sūnau, Simonai, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreiskė, bet mano Tėvas, Kuris yra danguje. Ir aš tau sakau: Tu esi Petras (uola) ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės..." (Mat. 16, 17-19). Reiškia, Bažnyčia įkurta Kristaus, o ne Liuterio. Ar galėjo Dievas, būdamas neklystantis, suklysti ir ar galėjo Liuteris Dievo klaidas taisyti? Tai ne taisymas, o griovimas. Tai sukilimas žmogaus prieš Dievą. Tai žmonių klaidinimas.

Mano religija

Mano pagarba Liuteriui ir meilė jo Bažnyčiai dingo. O buvau uoliai ir giliai tikinti. Nė vienas mūsų šeimoje nežinojo taip gerai katekizmo, nemo-kėjo tiek šv. giesmių, nepažino taip giliai šv. Rašto, kaip aš. Uoliausiai lankiau bažnyčią, klausiau pamokslų atsidėjus, gilinaus į dėstomas tikėjimo tiesas. Visa buvo miela ir brangu, kas buvo liuteroniška. Pastoriaus žodžiais aklai tikėjau. Katalikų dvasiškių nekenčiau, tikinčiųjų nemėgau. Kaip juos mylėsi, jei iš mažens buvo įkalta, kad katalikai išdavė Kristų ir prie kryžiaus prikaldino. Esą katalikų žudomų liuteronų kraujas liejosi upėmis. Esą jie visad džiūgaudavo liuteronų nelaimėmis. Nuskendus kada tai laivui su žmonėmis (liuteronais), katalikų bažnyčiose "Te Deum laudamus" iš džiaugsmo giedota... Su Balnanosių mergaitėmis religinių temų nelietėm. Kiekvienam, kuris paliesdavo mano tikėjimą, pik-

tai atsikirsdavau. Žinių ir atkaklumo užteko; neapykanta katalikams mūsų pastoriaus buvo ugdoma kiekviena proga. Gal daugiausia tam ir būdavo skiriama laiko. Kalbėdavo prieš katalikų kunigus, popiežių, šventuosius, prieš išpažintį, nes esą nuodėmės už pinigus kunigai atleidžia; prieš katalikų spaudą.

Man bręstant, atsirado daugiau kritiškumo, svarstymo, lyginimo ir įvairių neaiškumų.

Bažnyčios skyrėsi; mūsų – lyg kapų rūsys; katalikų – puošni šventovė su meno kūriniais ir dailės puošmenimis.

Ilgesys Dievo

Tas viskas manyje virė ir nedavė ramybės. Aš vis dažniau ėmiau ilgėtis klausyklos. Neaiškumų buvo per daug, kad viena juos sudoročiau. Kiekviena mūsų pastoriaus neapykantos sėkla katalikams manyje išaugdavo vis didesniu ilgesiu to svetimumo tikėjimo pilnumos ir harmonijos. Ilgėjaus Dievo – didžiosios Meilės Dievo. Ėmiau dažniau užveidinti į katalikų pamaldas, klausiau pamokslų, skaičiau katalikišką spaudą. Jutau, kad suradau tikrąjį kelią, ir visos Liuterio klaidos iškilo ryškios ir neabejotinos. Tereikėjo įsijungti į Katalikų avidę. To padaryti negalėjau, nes buvau motinos globoje ir dar visiškai ligonis. Laukiau ligos pagerėjimo, o ji vis kerojo. Temperatūra, prakaitavimai, šonų dūrimai. Veik ištiesomis dienomis ištysodavau Birštono pušyne, besikankindama savo neišsprendžiamomis mįslėmis.

Ar žinai, kad tu mirsi?

1928 m. vasarą daktaras per dvaro poną pranešė mamytei, kad man nė-

ra vilties pasveikti, kad man belikę paskutinės dienos gyventi. Tą paslaptį išplėšiau iš savo sesutės. Mirti nebijojau. Gyvenimas buvo tiek jau mane prikankinęs, kad mirtis atrodė pavydėtiniu poilsiu. Tik norėjau mirti katalike. To ilgėjausi, to troškiau, to alkau. Kartą įsidrąsinusi pasakiau motinai. Motina piktai atsakė: "Jei nori išsižadėti savo tėvų tikėjimo, išeik iš namų, kur akys mato. Kas tave krikštys, tas tegul ir laidoja."

Didžioji malonė

Artinosi rugpiūčio mėnuo. Kaimynai rengėsi į Pivošiūnus. Ten buvo stebuklingos į Dangų Ėmimo Marijos atlaidai. Kelionė buvo ilga, 8 lietuviškos mylios. Mamytė iš karto priešinosi, vėliau nusileido. Išvažiavom vėlai vakare. Gulėdama vežime, mačiau žvaigždėmis nulytą dangų, kur taip veržiausi. Ir nieko tada nenorėjau, ir nieko netroškiau, tik krikšto. To maldauti ryžaus prie stebuklingos Marijos kojų. Saulutei gaiviai bešildant, pasiekėm stebuklingąją vietą. Žmonių dar nebuvo tiršta. Skubėjau pas Mariją. Nešiau jai savo skausmą, skundą ir prašymus. Visą išverkiau iš širdies be žodžių, o rodėsi man, kad šaukte šaukiau, kad ji man leistų priimti katalikų tikėjimą prieš mirtį, kad globotų mano ligonę seserį, kad visa mūsų šeima grįžtų iš klaidingo kelio į tikrąjį. Per sumą ir pamokslą išgulėjau vežime, buvau be jėgų. Išvažiuojant dar aplankiau Mariją ir kartojau savus prašymus. Stai ga pajutau, kad viskas lengva, lengva. Užmigau ir visą kelią išmiegojau. Grįžusi namo, buvau kita siela ir kūnu. Ėmiau ramiai miegoti, stiprėti, nebekosėti. Rudenį, šiltesnėmis dienomis, ėmiau triūsinti su mamyte po daržus; žiemą bandžiau sukti ratelį ir užvaduodavau mamytę ruošos dar-

buose. Pavasarį jaučiaus visai stipri ir pasveikusi. Tik mano ilgesys tikrojo Dievo vis augo ir kasdieną aš laukiau tos didžiosios malonės.

Pagaliau

Man sustiprėjus, mamytė sutiko mane leisti į Žemės Ūkio mokyklą. Baigus antrą kursą 1931 metais, kovo mėnesio 25 dieną, Marijos Apreiškimo dieną, apsikrikštijau.

Niekas nepajėgs nei žodžiais, nei

plunksna išsakyti džiaugsmo, kurį po kančios ir nevilties metų pajunta tikrą kelią suradęs konvertitas. Aš turėjau viską, ko galėjau trokšti ir norėti: sveikatą, jaunystę, tikrąjį Dievą, neklaidingą mokslą, sielos ramybės šaltinį išpažintyje, šv. Eucharistiją – nuolatinę stiprybę. Dievo Motiną, kuri buvo mano tikroji Motina, žemės kelrodžius – šventuosius ir tą didelę meilę kiekvienam žmogui, ar jis būtų draugas ar priešas.

Em. Greitaitienė

I š filmų pasaulyje

TRACK OF THE CAT

Filmas vaizduoja vienos šeimos Colorado Kalnuose gyvenimą. Šeima susideda iš tėvų, trijų sūnų ir dukters. Jie visi jau suaugę, bet kartu tebegyvena ir kartu tebedirba. Visų jų gyvenimą tvarko motina ir vyriausias sūnus. Ūkis yra jos ir jos vyriausio sūnaus, o visi kiti yra darbininkai ir jokios dalies ten neturi.

Jauniausias sūnus nori vesti, bet jo vedyboms nepritaria nei jo motina nei jo vyriausias brolis. Nors nė vienas kitas sūnus nebeturi jau progos vesti, motina vis tiek nesutinka su jo vedybomis. Ji nenori, kad ūkis būtų išdalintas ir kad valdžia pereitų į visų rankas. Jauniausiam broliui padeda jo sesuo ir vyresnis brolis, kurie yra sudarę atskirą frontą prieš namuose esančią valdžią.

Jų ūkį jau kuris laikas užpuldinėja juoda laukinė katė, kuri naikina jų bandą. Vyriausias brolis išsiruošia tą katę sugauti ir kartu pasiima jaunesnį brolių. Abu broliai vienas po kito žūva ir ūkis pagaliau atitenka

jauniausiam. Likęs vienas, jis lieka vyriausiu ir, neturėdamas daugiau pasipriešinimo, veda.

Filmas labai įdomus savo skirtinumu nuo kitų filmų. Taip pat labai gražūs vaizdai.

THIS IS MY LOVE

Filmas vaizduoja dviejų seserų gyvenimą. Jaunesnioji yra išteklėjusi, turi du vaikus ir invalidą vyrą. Ji juos myli ir jais rūpinasi, bet gyvenimas jai yra sunkus, nes vyras labai nervingas ir sergas.

Vyresnioji sesuo yra susižiedavusi, bet išteklėti nesiruošia. Yra svajotoja, mėgsta rašyti ir gyvena kartu su sesers šeima, norėdama jiems padėti. Abi seserys dirba pasikeisdamos restoranėlyje ir iš to gyvena.

Į vyresnios sesers gyvenimą įsimašo vyras, kuris užvaldo visus jos jausmus, viltis ir troškimus. Jos tikslas laimėti šitą vyrą sau. Tačiau šis vyras, kaip staiga ateina taip staiga ir išeina su jos jaunesne seseria. Jau-

nesnioji net nežino, kad ji daro skriaudą ne tik savo vyrui, bet ir savo seseriai. Ji tiek išimylė, kad jai atrodo, jog be jo negali gyventi. Ji nebegrįžta namo tuoj po darbo, kombinuoja tik pasprukti iš namų ar darbo ir net sesers pagalbos prašosi.

Vyresnioji sesuo įdūkusi ant sesers ir jos vyro, sugalvoja žiaurų planą. Kai sesuo išeina su savo išrinktuoju, ji vaistus pakeičia žiurkių nuodais. Tuos nuodus sesuo sugrįžusi ir nežinodama suleidžia savo vyrui, nuo kurių jis tuoj miršta. Policija ją areštuoja.

Vyresnioji sesuo, atsikračiusi abiejų, nueina pas savo išrinktąjį ir mano laimėti jo meilę, kai visos kliūtys pašalintos. Tačiau čia ji pamato, kad padariusi baisią klaidą. Tas išrinktasis jos visai nemylėjo. Jis myli jos seserį kaip nieko dar nėra mylėjęs. Ji sužino, kad tai buvo paskutinis jų susitikimas, nes jie suprato, jog skriaudžia vaikus ir vyrą. Jis pasako, jog darys viską, kad ją išteisintų ir kad jai ir jos vaikams atlygintų.

Praradus ir jį, vyresnioji sesuo nebeturi ką daryti ir pasiduoda policijai.

THE LAST TIME I SAW PARIS

Spalvotas filmas su Elizabeth Taylor ir Van Johnson. Filmą jausmingas, gerai suvaidintas, gražūs vaizdai.

Vaizduojamas vienos amerikiečių šeimos pokarinis gyvenimas Paryžiuje. Tėvas su dviem dukterimis gyvena gražiai, nors nėra turtingi. Vyresnioji duktė sutinka amerikietį kareivį, kuris patraukia jos dėmesį visam gyvenimui. Ji pati stengiasi palaikyti artimus ryšius su juo, bet į jų

tarpą įeina jos sesuo Helen (Elizabeth Taylor), kuri nusineša savo sesers išrinktąjį. Jie susituokia, turi dukterį ir laimingai gyvena. Jie pasilieka Paryžiuje, nes gyvenimas Paryžiuje yra įdomus, linksmas ir gražus, nors ir be pinigų.

Helen praleidžia dienas besipuodama, o jos vyras bedirbdamas ir berąšydamas knygas. Rašymas jam nesiseka, ir tik jo žmona tiki, jog jis gali geras knygas rašyti. Staiga jie praturtėja tėvo palikimu ir ištaigingas gyvenimas juos abu nuverčia nuo teisingų bėgių. Po ilgų nesusi-pratimų Helen miršta. Kaltė krinta jos vyrui, kuris neįleido jos į namus.

Vyras skaudžiai apverčia savo kaltę, bet žmona nebesugrąžinama. Palieka dukterį žmonos seseriai, o pats grįžta Amerikon. Čia jis parašo savo pirmą gerą knygą, pataiso savo gyvenimą ir, nerasdamas ramybės, grįžta atgal, tikėdamas atgausiąs savo dukterį, kuri dabar jam yra vienintelis gyvenimo tikslas.

Visų jis mielai priimamas, bet ne žmonos sesers. Ji nesutinka atiduoti jam jo dukterį, nors duktė nori eiti su tėvu. Jos žiaurumą sustabdo jos vyras, kuris jai pačiai atskleidžia jos nedorą elgesį, jos slepiamą tiesą. Už tai, kad jis vedė Helen, o ne ją, ji nori jį priversti kentėti visą gyvenimą. Z. K.

Nusižeminimas tai yra dorybė, kurią visi skelbia, bet kurios niekas nepraktikuoja. Šeimininkai mano, kad nusižeminimas yra reikalingas tarnams, tarnai – šeimininkams, pasauliečiai – dvasiškiams, dvasiškiai – pasauliečiams.

Werdsworth

AR "LAIŠKAI LIETUVIAMS" PATENKINTI SKAITYTOJAI?

Dažnai mes klausiamo Skaitytojų, ar jie yra patenkinti "Laiškais Lietuviams", kas patinka, ko pageidautų. Gal bent kartą bus leista ir "Laiškams Lietuviams" pasisakyti, ar jie yra patenkinti Skaitytojais, ko iš jų pageidautų.

Pradėkime nuo materialinių klausimų. Suvedėme praėjusių metų sąskaitas ir nusigandome, radę gana didelį nuostolį. Jei visi skaitytojai užsimokėtų už prenumeratą, jokio nuostolio nebūtų. Pagrindinė neužsimokėjimo priežastis, kaip žinome iš praktikos, yra apsileidimas, neprisirengimas, delsimas. Manome, kad skaitytojai tai supras ir stengsis mums padėti.

Skaitytojų nerangumas pasireiškia ir kitur. Štai praėjusių metų paskutiniame numeryje buvo keletas klausimų jaunimui. Prašėme atsiųsti atsakymų. Iki šiol teatsiliepė keli jaunuoliai. Žinant, kad "L. L." skaito keli tūkstančiai jaunimo, yra tiesiog nesuprantamas toks nesidomėjimas aktualiais jaunimo klausimais. Dar tebelaukiame atsakymų į tuos klausimus. Kiekvienam atsakiusiam būsim labai dėkingi.

"L. L." RĖMĖJAI

Labai esame dėkingi Skaitytojams, parėmusiems mūsų darbą pinigine auka Štai jų sąrašas:

10 dolerių auoko J. Kanusis, Chicago.

Po 3 dol.: A. Kudukytė (Cicero), Dr. P. Rasutis (Chicago), V. Rygertas (Chicago), M. Pocius (Roslindale), M. Juodišius (Chicago).

Po 2 dol.: B. Malinauskas (Chicago), A. Leščinskienė (Detroit), A. Kindurys (Dolgeville), N. Jankevičiūtė (Chicago), T. Vaitkūnas (Canton).

Po 1 dol.: A. Krištolaitis, J. Kriščiūnas, M. Mažulienė, P. Razminas, B. Lukoševičius, P. Jokūbaitis, A. Orentas, J. Skinulis, B. Bendoraitis, M. Parakininkas, P. Subačius, L. Širmulytė (visi Chicago); J. Chiakavich (Manty Gos.), J. Kizlauskas (Cicero), E. Masaitienė (Knoxville), A. Grigaliūnas (Toronto), J. Iškauskas (Paterson), L. Mačys (London), Kun. A. Kardauskas (Lundington), O. Mickevičienė (Cicero), P. Steponaitis (Tariffville), G. Baltrušaitis (Detroit), Dr. V. Lelevičius (Rochester), A. Jatis (Daly City), J. Ugenas (Pontiac), A. Viedėris (Rockford), A. Vitkūnas (Gurnee), K. Pieškus (So. Boston), O. Valienė (Detroit), V. Kamaitis (Millbury), S. Šalnaitis (Phila.), T. Tamulevich (Branford), O. Danisevičiūtė (Brooklyn), M. Židžiūnienė (Worcester), J. Radvilas (Cicero), A. Sajauskas (Baltimore), R. Vabolis (Quebec), S. Slater (Los Angeles), O. Balzerytė (Detroit), P. Mikalauskas (Omaha), E. Plečkaitis (Racine), K. Jankauskas (Baltimore), M. Žeimienė (Cicero), G. Kažemekienė (Hamilton), B. Grušaitis (Waterbury), A. Juknevičius (Stoughton), K. Norkus (Hamilton), A. Rugienienė (Detroit), A. Litvinienė (Los Angeles), P. Sargelis (Amsterdam), B. Vaitkūnas (Detroit), P. Milus (Worcester), J. Černavičienė (Cicero), D. Milašius (Australija), M. Puidokas (Tariffville), J. Rukaitė (Great Neck), A. Telšinskas (Cleveland), A. Juškaitė (Cicero), A. Lisauskas (Toledo), Kun. J. Grabys (Castleton), O. Andrašius (Putnam), R. Galinis (Sault St. Mary), T. Zailskienė (Cicero), K. Sragauskas (Detroit), V. Levanas (Waterbury), T. Sereikienė (Hartford), S. Liepas (So. Boston), J. Strazdas (Guelp).

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Balys Sruoga. MILŽINO PAUNKSMĖ. Istoriska kronika. Išleido Terra, 748 W. 33rd St., Chicago 16, 111. Viršeliui aplanką piešė Bielskis. 173 psl., didelio formato, gerame popieriuje, kaina \$2,50.

Knygai siužetas parinktas iš Vytauto Didžiojo laikų, ir jo kova už Lietuvos karaliaus vainiką yra centrinė veikalo ašis. Atvaizduoti istoriniai įvykiai (Lucko, Hrodlės, Jogailienės byla už neištikimybę ir kt.) ir asmens: Vytautas Didysis, Jogaila, Jogailienė, kunigaikštis Švitrigaila, vysk. Zbignievas ir kiti.

Thor Heyerdahl. KON — TIKI. Išgarsėjusi knyga apie to paties vardo ekspediciją plaustu per Ramųjį vandenyną, siekiant išaiškinti neįspėjamą Polinezijos salų gyventojų kilmės ir atsikraustymo kelių mįslę. Išleido Terra, 748 W. 33rd St., Chicago, 111. Gausiai iliustruota ekspedicijos nuotraukomis, 414 psl., kaina \$3,75 (kietais viršeliais — \$4,25).

Tai yra šešių drąsulių, penkių norvegų ir vieno švedo, epopėja. Šitie šeši vikingai, siekdami įrodyti mokslui fantastiškai atrodančią teoriją — paprasčiausiais mediniais plaustais persikelti per Ramųjį vandenyną — patys rizikuoja gyvybėmis ir 1947 m. pakartoja šitą pačią kelionę, sukeldami visuotiną susidomėjimą ir nuostabą visuose kontinentuose. Thor Heyerdahl, ekspedicijos vadovas, yra ir šios knygos autorius. Knyga išversta beveik į visas kultūringąsias kalbas.

Balys Sruoga. KAS BUS, KAS NEBUS, BET ŽEMAITIS NEPRAŽUS. Kaip Jonas Mažrimukas 1812 m. iš Vieکشنیų Kaunan nusikraustė ir Napoleoną regėjo — ir kas iš to išėjo. Apysaka. Iliustracijos paimtos iš Vacl. Biržiškos, prof. R. Schmittleino, majoro A. Ružancovo, Vytauto Didž. universiteto ir kariuomenės bibliotekų rinkinių. Knyga autoriaus dedikuota jauniems ir linksmiems, skirta Napoleono žygio į Rusiją sukakčiai paminėti. Išleido Terra, 207 psl., kaina \$2,50.

Nelė Mazalaitė. SAULĖS TAKAS. Romanas, kuriame moters išgyvenimų fone autorė atvaizduoja visą moderniosios Lietuvos kelią. Viršeliui aplanką piešė Paulius Augius. Išleido Liet. Knygos Klubas, 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, 111. 417 psl., kaina \$3,50.

Pulgis Andrieušis. TIPELIS. Humoristinis romanas iš Kauno gyvenimo. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. 240 psl., kietais viršeliais, kaina \$3,00.

Leonardas Žitkevičius. DAIKTAI IR NUORŪKOS. Lyrinės ironijos. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. 48 psl., kaina \$1,00.

KNYGŲ LENTYNA. Lietuvių bibliografinės Tarnybos Biuletėnis, 1954 m., Nr. 9-10. Adresas: 602 Harvey St., Danville, Ill.